

## Séance plénière

du

MERCREDI 17 MAI 2023

Après-midi

---

## Plenumvergadering

van

WOENSDAG 17 MEI 2023

Namiddag

---

La séance est ouverte à 14 h 23 et présidée par Mme Eliane Tillieux, présidente.

De vergadering wordt geopend om 14.23 uur en voorgezeten door mevrouw Eliane Tillieux, voorzitter.

La **présidente**: La séance est ouverte.

De vergadering is geopend.

Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises sur le site web de la Chambre et insérées dans le compte rendu intégral de cette séance ou son annexe.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. U kan deze terugvinden op de webstek van de Kamer en in het integraal verslag van deze vergadering of in de bijlage ervan.

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:

Aanwezig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:

Annelies Verlinden, Pierre-Yves Dermagne.

### **01** Ordre du jour

#### **01** Agenda

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 16 mai 2023, vous avez reçu un ordre du jour modifié pour la séance d'aujourd'hui.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 16 mei 2023 heeft u een gewijzigde agenda voor de vergadering van vandaag ontvangen.

Y a-t-il une observation à ce sujet? (*Non*)

Zijn er dienaangaande opmerkingen? (*Nee*)

En conséquence, l'ordre du jour est adopté.

Bijgevolg is de agenda aangenomen.

### **02** Demande d'ajout

#### **02** Aanvraag tot toevoeging

Le vice-premier ministre des Affaires sociales et de la Santé publique demande d'ajouter à l'ordre du jour de la séance plénière d'aujourd'hui: le projet de loi portant des mesures en matière de négociation salariale pour la période 2023-2024, n<sup>os</sup> 3261/1 à 5.

De vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid vraagt om het volgende wetsontwerp toe te voegen aan de agenda van de plenaire vergadering van vandaag: het wetsontwerp houdende maatregelen inzake het loonoverleg voor de periode 2023-2024, nrs 3261/1 tot 5.

La commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions a adopté ce projet de loi le 10 mai 2023.

De commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen heeft het wetsontwerp aangenomen op 10 mei 2023.

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (Nee)  
Aldus zal geschieden.

## Questions

### Vragen

#### **03** Samengevoegde vragen van

- Jan Briers aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De opvolging van de conclusies van het burgerpanel We Need To Talk" (55003513P)
- Kristof Calvo aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "Het burgerpanel We Need To Talk over de partijfinanciering" (55003525P)

#### **03** Questions jointes de

- Jan Briers à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le suivi des conclusions du panel citoyen "We need to talk"" (55003513P)
- Kristof Calvo à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "Le panel citoyen "We need to talk" sur le financement des partis politiques" (55003525P)

**03.01 Jan Briers** (cd&v): Mevrouw de minister, dankzij dit Parlement staan wij op de tweede plaats in Europa met betrekking tot de rechten van holebi's en transgenders. Dankzij de grote inspanningen van dit Parlement houden wij de koopkracht van onze burgers beter op peil dan welk land ook in Europa. De bevolking ziet de parlementsleden en hun partijvoorzitters echter ruziën, op sociale media, op radio en televisie en in de kranten. Waarde collega's, laten wij dat positieve verhaal samen eens verder verspreiden.

Van de week kwam ook het burgerpanel We Need To Talk met een positief verhaal. Wij kregen bijzonder interessante insteken voor een hervorming van de partijfinanciering. Woensdag pas zullen wij het burgerpanel horen in de commissie voor Grondwet, maar wij mogen ons enthousiasme nu al tonen.

Gezien de belangrijke rol van partijen in onze democratie, blijft een publieke financiering van partijen die in het Parlement vertegenwoordigd zijn te verantwoorden. Partijen moeten hun middelen echter wel aanwenden voor hun publieke taken. Een evenwichtige relatie tussen partijen en Parlement wil ook zeggen minder participatie, mijnheer Loones, en meer parlementaire democratie. Daarin hebben burgerpanels zeker een rol.

Vanuit het burgerpanel wordt ook terecht voorgesteld om werk te maken van een limiet op betalende boodschappen van partijen in onlinemedià. Waarom niet?

Laten wij ook elke inmenging van buitenlandse mogendheden in ons politieke bestel vermijden. Wie kan daartegen zijn? Onze fractie heeft hiervoor reeds een wetsvoorstel ingediend.

De opdracht is helder. Laten wij dit grondig aanpakken en samenwerking is de sleutel tot succes. Mevrouw de minister, hoe kunnen de regering en het Parlement de handen in elkaar slaan? (...)

**03.02 Kristof Calvo** (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, Belgische partijen geven miljoenen euro's aan Facebook en Instagram, Amerikaanse multinationals. Hele pretparken worden tegenwoordig afgehuurd. Er worden zelfs schlagerfeesten georganiseerd. Ik heb uw video's zien passeren, mevrouw de minister, met Willy Sommers en de Romeo's. Ik begrijp uw enthousiasme, want ik ben stiekem ook wel een beetje fan van de Romeo's en Willy Sommers, maar daar dient de partijfinanciering niet voor.

Toch gebeurt dat, omdat het kan, omdat er heel veel partijfinanciering is en heel weinig afspraken over wat daarmee kan en mag gebeuren. Gelukkig zijn er experts en burgers die hun inspiratie ter zake hebben gedeeld. Zij hebben hun werk gedaan, maar de vraag is wat wij daarmee gaan doen.

Wat ons betreft is de richting duidelijk: minder geld voor partijfinanciering en vooral ook een betere besteding van de partijfinanciering. Dat is eigenlijk ook de boodschap van die burgers. Zij hebben niet gezegd dat partijen

nul euro moeten krijgen en dat alle politici zakkenvullers zijn. Zij hebben gezegd dat zij iets in de plaats willen krijgen, dat zij meer willen krijgen voor dat belastinggeld: inhoud, overleg en samenwerking in plaats van banaliteiten en permanente campagne.

Het is een moeilijk dossier. Dat merkt men, want niet iedereen is even grote fan van een hervorming. Wij hebben dus hardnekkige parlementsleden nodig en ook een hardnekkige minister. Dat is mijn belangrijkste vraag: wat zult u doen om tot een hervorming te komen? Wat zult u doen om ons regeerakkoord uit te voeren?

**03.03** Minister **Annelies Verlinden**: Mijnheer Calvo, ik zou kunnen zeggen "hardnekkig zijn", maar ik ga een iets uitgebreider antwoord geven.

Collega's, de negatieve berichtgeving over de status van onze democratie en de werking van onze politiek is mij de laatste weken uiteraard ook niet ontgaan, maar als er goede zaken zoals dit burgerpanel zijn, dan moeten we die ook de nodige aandacht geven. Initiatieven zoals dit tonen aan dat onze democratie zich niet beperkt tot de instellingen, maar ook leeft buiten de Wetstraat. Dat kan hoop geven.

Ik wil in de eerste plaats mijn dank en waardering uitdrukken tegenover die 60 mensen die gedurende drie weekends hebben samengezeten om inzichten uit te wisselen, om zich te verdiepen in de partijfinanciering en om aanbevelingen te formuleren. Hun werk kan een waardevolle aanvulling vormen op het werk dat in het Parlement in de vele hoorzittingen al is geleverd. Ik denk dat het Parlement nu, gedreven door de inzet van die burgers, verdere stappen kan zetten om de partijfinanciering effectief te hervormen of te verbeteren en minstens transparanter te maken.

Ik wil hierbij ook alvast mijn steun uitdrukken voor de grote lijnen van de aanbevelingen die we gisteren via het persbericht hebben vernomen, maar volgende week zullen zij hun werk voorstellen in de commissie voor Grondwet, mijnheer Briers.

Ik heb al eerder in het halfrond gezegd dat het een goede zaak is dat er publieke middelen naar de politieke partijen gaan, want we willen niet dat onze democratie en onze politieke partijen alleen door privébedrijven of zelfs door buitenlandse actoren worden gefinancierd. Waar dat gebeurt in het buitenland, zoals in Frankrijk, Nederland en Duitsland, zien we dat rijke burgers veel meer invloed kunnen laten gelden. Wij willen niet dat onze democratie op die manier kan worden beïnvloed.

Wij kiezen met deze regering bewust voor een versterking van onze democratie. Politieke partijen maken daar een wezenlijk deel van uit, maar publiek geld moet goed worden besteed. Wanneer er enorme campagnes op sociale media kunnen worden gevoerd en daarvoor veel middelen worden ingezet, dan gaat het over de belangen van individuele politici. Er zijn zelfs vastgoedinvesteringen. Daarmee worden individuele belangen gediend. Mensen krijgen dan terecht de indruk dat dit publiek geld niet in het algemeen belang wordt ingezet.

Het is daarom mijn wens dat middelen voor politieke partijen in de eerste plaats gaan naar goede studiediensten, opleiding en coaching van ons politiek personeel en de inhoudelijke voorbereiding van beleid.

Er is daarnaast meer nood aan een evenwichtige verdeling van de partijfinanciering tussen grote en kleinere partijen, want het speelveld moet voor iedereen gelijk zijn.

Ten slotte, mijnheer De Roover, is er ook nood aan meer transparantie over en onafhankelijke controle op de besteding van deze uitgaven van politieke partijen. Dat is ook iets waarnaar u verwijst, mijnheer Calvo. Burgers begrijpen dat er geld gaat naar politieke partijen, maar ze begrijpen niet waarom er daarover niet meer transparantie kan zijn.

Er is genoeg materiaal om dat in de schoot van dit Parlement verder op te nemen en ik zal daar effectief mijn schouders onder zetten, mijnheer Calvo. Ik wil daar ook voor ijveren, want onze landgenoten verdienen dat.

Collega Briers, u vroeg naar een versterking van het vertrouwen tussen de politiek en de inwoners. We kunnen de ervaringen van dit panel aangrijpen om na te denken over andere panels. We hebben in dit Parlement de wet op de loting voor burgerpanels of gemengde commissies aangenomen. Waarop wachten we om bijvoorbeeld de modernisering van de kieswetgeving ook in een commissie te bespreken?

Verder is wat er gebeurd is met de bpostmedewerkers op verschillende kabinetten pijnlijk en niet voor herhaling vatbaar. Daarom wil ik kort op de bal spelen en op korte termijn werk maken van een deontologisch kader voor kabinetmedewerkers. Daarvoor is in januari al goedkeuring gegeven door de ministerraad. Deze tekst zal binnenkort aan het Parlement bezorgd worden. Iedereen die werkzaam is in een kabinet zal zich moeten houden aan een deontologische code, net als de ministers. Daarvoor zijn transparantie en afwezigheid van belangenvermenging de codewoorden.

Collega's, we hebben nog 55 weken tot aan de volgende verkiezingen. Waarop wachten we om de mensen ondubbelzinnig een signaal te geven dat het ons menens is met het herstellen van het vertrouwen in de democratie? Dit Parlement vindt in mij daarvoor alvast een bondgenoot.

**03.04 Jan Briers** (cd&v): Dank u, mevrouw de minister. Laten we eindelijk aan het werk gaan in de commissie voor Grondwet, laten we werken aan onze fiscale hervorming, aan de hervorming inzake arbeid, aan de pensioenhervorming enzovoort. We doen dat graag met de steun van onze burgerpanels.

**03.05 Kristof Calvo** (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, dank u wel voor een antwoord met heel veel inhoud, waaruit ook een groot engagement sprak. Ik wil wel afspreken dat we de hardnekkigheid waarover we het hadden nu ook gaan tonen. Dit is namelijk een dossier waarin niet iedereen het spel eerlijk speelt. Aan de buitenkant wordt er gezegd dat er hervormingen nodig zijn, maar aan de binnenkant doet men er alles aan om het te saboteren.

Mijn fractie en ikzelf zijn hier voor 100 % duidelijk over: deze legislatuur zal niet eindigen zonder hervorming van de partijfinanciering, met deze ploeg en deze meerderheid als het kan, maar zonder als het moet.

Waarom? Wij hebben experts en burgers bevestigd. Zij hebben hun huiswerk gemaakt. Veel collega's doen vaak laatdunkend over loting en deliberatieve democratie, maar deze laatste heeft getoond dat ze werkt. Nu is het aan de parlementaire democratie om hetzelfde te tonen.

*L'incident est clos.  
Het incident is gesloten.*

**04 Question de Raoul Hedebouw à Annelies Verlinden (Intérieur, Réformes instit. et Renouveau démocratique) sur "La répression des actions syndicales" (55003521P)**

**04 Vraag van Raoul Hedebouw aan Annelies Verlinden (Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing) over "De repressie van de vakbondsacties" (55003521P)**

**04.01 Raoul Hedebouw** (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, 9.000 werknemers van Delhaize zijn al twee maanden lang aan het strijden tegen een beslissing van het bedrijf om alle vestigingen te franchisen, om 20 à 25 % van de koopkracht van het personeel op te offeren en om een tot twee derde van de jobs te outsourcen aan studenten, waardoor er geen vaste jobs meer zullen zijn in de sector, zoals in Nederland. Dat is een waardige en deftige strijd. Twee maanden lang al doen zij voort.

Wat blijkt nu? De repressie tegen een sociale beweging is een strategie van de leiding van Delhaize en van de repressiemacht in België. Luister goed: délégués worden voor ze binnengaan bij een ondernemingsraad gefouilleerd.

Les autopompes ont été envoyées aux piquets de grève. Dans quel pays voit-on des autopompes envoyées vers les piquets de grève dans le but de casser le mouvement social? Pas plus tard que la semaine dernière, les huissiers ont été envoyés au domicile des travailleurs en fonction d'une liste produite par la direction de Delhaize. Dans quel pays peut-on vivre cela? En Belgique!

Une interdiction de piquet durant un mois sur tout le territoire: c'est une attaque en droite ligne contre le droit de grève. C'est la crise sociale, la crise démocratique. Et l'État prend position pour le grand patronat.

Madame la ministre, de nombreux moyens, dont des agents de police, ont été envoyés sur le terrain. Pourquoi vous plaignez-vous sans arrêt de ne pas en avoir suffisamment pour vous battre contre la grande criminalité, la drogue, etc., alors que lorsqu'il s'agit de débloquer des moyens y compris des moyens fédéraux, on en trouve pour envoyer des autopompes vers les travailleurs de Delhaize?

Avez-vous décidé cela ou sont-ce les bourgmestres qui en ont pris la décision? Telle est la question!

**04.02** Minister **Annelies Verlinden**: Mijnheer Hedebouw, u maakt er een karikatuur van. Laat ik even de context schetsen. Het gaat hier over een staking waarbij Delhaize naar de rechtbank is getrokken om het transport naar en de bevoorrading van enkele distributiecentra mogelijk te maken. De rechter heeft daarover een uitspraak gedaan. Vervolgens komt het de gerechtsdeurwaarder toe die uitspraak te doen uitvoeren.

Het is pas in deze fase dat de politie bijstand geeft aan de gerechtsdeurwaarder, en dit op diens vraag, wanneer de gerechtsdeurwaarder politie nodig heeft om de uitspraak te doen uitvoeren, of wanneer het nodig is voor de bescherming van de integriteit van de deurwaarder. Het is u allicht niet ontgaan dat die deurwaarders, die zonder meer hun werk doen, worden belaagd met eieren en met andere voorwerpen.

Het gaat dus niet om een zelfstandig initiatief of een autonome actie van de politie. De politie is in dezen de sterke arm van de rechtsstaat. Omdat de lokale politiezones ook hun reguliere taken moeten uitvoeren, hebben sommige zones versterking gevraagd van de federale politie.

Mijnheer Hedebouw, het stakingsrecht moet uiteraard gevrijwaard worden, maar ook voor vakbonden geldt dat zij zich moeten houden aan gerechtelijke uitspraken en dat zij dus niet boven de wet staan. Als een deurwaarder komt om een uitspraak te doen uitvoeren, moet het werk van die deurwaarder gerespecteerd worden.

Het moet mij toch van het hart dat wanneer u spreekt over de repressie van de sociale beweging en van de vakbondsacties, u de perceptie creëert dat de politie zich richt tegen de vakbonden. Dat is allerminst waar. Het gaat hier over een rechter die een uitspraak doet, die wordt uitgevoerd door de gerechtsdeurwaarder, op diens vraag met bijstand van de politie.

U doet zonder enig bewijs aan politieke recuperatie op de kap van onze politiemensen, en dit net wanneer die ons, beleidsmakers, zo nodig hebben om in vaak moeilijke omstandigheden naar behoren en met vrijwaring van hun eigen veiligheid hun opdrachten uit te voeren.

**04.03** **Raoul Hedebouw** (PVDA-PTB): Madame la ministre, vous tentez ici de faire croire que ce sont les agents de police qui décident d'aller casser les piquets de grève, mais ce n'est pas vrai. C'est vous qui donnez les ordres! Ce sont les bourgmestres! Bien sûr! Et la justice aussi.

Nous connaissons beaucoup d'agents de police qui disent qu'ils préféreraient mettre les moyens pour se battre contre les vrais criminels et pas contre les travailleurs. Et c'est la raison pour laquelle je le dis ici, à tous les politiciens de droite: lundi prochain, ce sera la justice de classe. Vous, vous êtes au service du patronat. Lundi prochain, à 10 h 30, dans les rues de Bruxelles, des milliers de travailleurs seront présents. Je les appelle tous à venir!

De werkende klasse, allemaal samen naar Brussel, om er duidelijk te zeggen dat de repressie niet zal lukken! Solidariteit met de werknemers van Delhaize! *Solidarité avec les travailleurs de Delhaize. C'est clair!*

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

**05** **Samengevoegde vragen van**

- **Melissa Depraetere** aan **Pierre-Yves Dermagne** (VEM Economie en Werk) over "De bescherming van de koopkracht en de aanpak van de graaiflatie" (55003510P)
- **Reccino Van Lommel** aan **Pierre-Yves Dermagne** (VEM Economie en Werk) over "De bescherming van de koopkracht" (55003512P)
- **Servais Verherstraeten** aan **Pierre-Yves Dermagne** (VEM Economie en Werk) over "De bescherming van de koopkracht" (55003514P)
- **Peter Mertens** aan **Pierre-Yves Dermagne** (VEM Economie en Werk) over "De graaiflatie" (55003515P)
- **Tania De Jonge** aan **Pierre-Yves Dermagne** (VEM Economie en Werk) over "De bescherming van de koopkracht" (55003519P)
- **Patrick Prévot** aan **Pierre-Yves Dermagne** (VEM Economie en Werk) over "De bescherming van de koopkracht" (55003526P)

**05** **Questions jointes de**

- **Melissa Depraetere** à **Pierre-Yves Dermagne** (VPM Économie et Travail) sur "La protection du pouvoir d'achat et la lutte contre la "greedflation"" (55003510P)
- **Reccino Van Lommel** à **Pierre-Yves Dermagne** (VPM Économie et Travail) sur "La protection du pouvoir d'achat" (55003512P)
- **Servais Verherstraeten** à **Pierre-Yves Dermagne** (VPM Économie et Travail) sur "La protection du pouvoir d'achat" (55003514P)
- **Peter Mertens** à **Pierre-Yves Dermagne** (VPM Économie et Travail) sur "La "greedflation"" (55003515P)
- **Tania De Jonge** à **Pierre-Yves Dermagne** (VPM Économie et Travail) sur "La protection du pouvoir d'achat" (55003519P)
- **Patrick Prévot** à **Pierre-Yves Dermagne** (VPM Économie et Travail) sur "La protection du pouvoir d'achat" (55003526P)

**05.01** **Melissa Depraetere** (Vooruit): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de koopkracht beschermen is de voorbije periode voor socialisten in de regering de absolute prioriteit geweest. Dat is terecht, want dat loont en mensen gaan erop vooruit. Dat bleek ook deze week uit twee studies die zijn verschenen. Een eerste studie van de Europese Commissie stelt duidelijk dat werknemers in ons land er veel meer op vooruitgaan dan in andere Europese landen. Dat is natuurlijk te danken aan de automatische indexering, waardoor de lonen omhoog worden geduwd. Het verschil tikt ook echt aan. Uit een tweede studie blijkt duidelijk dat de energieprijzen in ons land lager zijn dan in de meeste buurlanden. Dat is te danken aan de btw-verlaging van 21 % naar 6 % die deze regering heeft doorgevoerd.

Dat zijn goede maatregelen, maar veel mensen hebben het alsnog heel moeilijk. Dat komt grotendeels door de grote spelers in ons land die boven op hun kosten nog extra bedragen vragen en woekerprijzen aanrekenen. Mensen hebben hun producten nodig en kunnen dus niet anders dan die prijzen te betalen. Dat geeft de betrokken spelers een ongelooflijke macht op de markt, waardoor ze woekerprijzen kunnen vragen op de kap van de gewone mensen.

Als men vandaag naar de supermarkt gaat, dan betaalt men veel meer dan een jaar geleden. Ook het Prijzenobservatorium waarschuwt het Parlement daarvoor in opeenvolgende studies. Het stelt heel duidelijk dat de situatie uit de hand loopt en dat maatregelen nodig zijn. Alleen de politiek staat erbij en kijkt ernaar. Er gebeurt niks. Voor Vooruit gaat het zo niet langer. Daarom hebben we samen met de PS-fractie een wetsvoorstel ingediend waarin we vragen om die woekerprijzen aan te pakken, prijzen tijdelijk te blokkeren en de winstmarges aan te pakken.

Mijnheer de minister, wat vindt u van die voorstellen? Welke acties zult u ondernemen?

**05.02** **Reccino Van Lommel** (VB): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de ene na de andere studie of peiling is duidelijk. Er is een koopkrachtprobleem en de mensen hebben het moeilijk. Volgens de laatste peiling heeft 26 % van de Vlamingen het moeilijk om rond te komen. Mij verwondert dat allerm minst. Er is dan ook weinig gedaan om de koopkracht te beschermen. De energieprijzen mogen dan wel dalen nu, de winkelkar blijft duurder worden. Heel wat bedrijven misbruiken de inflatie om winstmarges te verhogen en gretig mee te graaien. Ook banken maken meer winst dan ooit door mensen in de zak te zetten.

De vraag van 1 miljoen is wat deze regering doet om de koopkracht structureel te beschermen. Het antwoord is ontnuchterend. Ze doet zeer weinig. Ook al toeteren de socialisten van Conner Rousseau dat ze iets zullen

doen, deze regering loopt al jarenlang in rondjes. Men moet het maar doen: zich gedragen als oppositiepartij, maar wel aan de knoppen van de regering zitten. Door een gebrek aan structurele maatregelen willen de socialisten een wet maken om maximumprijzen in te voeren, waarmee ze de communisten van de PVDA helemaal hebben gevonden. Dit is de herinvoering van het communisme. De overheid zal dus iets opleggen aan anderen, zonder zelf inspanningen te leveren die de koopkracht van onze mensen structureel moeten verbeteren. Het is niet meer dan een zwakke poging om de tekortkomingen van deze vivaldiregering te verbergen, om de meest linkse kiezers te paaieren. Plat populisme noem ik dat.

U hebt al vaak beloofd iets te zullen doen aan de versterking van de koopkracht, maar nog steeds gaan de mensen er niet op vooruit. Wanneer mogen wij nu structurele maatregelen van deze regering verwachten die ervoor zorgen dat mensen op het einde van de maand meer overhouden?

**05.03 Servais Verherstraeten** (cd&v): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in tegenstelling tot wat de vorige spreker zegt, tonen alle objectieve cijfers aan dat nergens in Europa deze legislatuur meer is gedaan voor de koopkracht van de mensen, van de gezinnen en van de ondernemers. Terwijl in andere landen de vakorganisaties moeten vechten voor een loonsverhoging, hebben ze deze hier automatisch gekregen.

Collega's, het kan niet genoeg herhaald worden aan de vooravond van Rerum Novarum: koopkracht was, koopkracht is en koopkracht blijft onze prioriteit.

Mijnheer de minister, er is echter nog werk aan de winkel. Vorig weekend las ik dat mensen het gevoel hebben dat hun koopkracht erop achteruitgaat. Als wij gericht kijken, stellen wij ook vast dat niettegenstaande de energieprijzen zakken, sommige voedingsprijzen exponentieel stijgen en dit ondanks een dalende inflatie. En daaraan moeten wij iets doen.

Wij zijn het niet eens met het voorstel van de eerste spreekster om naar een prijsblokkering te gaan. Wij vrezen immers dat dit zal leiden tot minder concurrentie en bijgevolg op termijn ook tot hogere prijzen en zelfs tewerkstellingsverlies. Wij zijn eerder te vinden voor de voorstellen van Testaankoop om de winstmarges te controleren en te limiteren.

Mijnheer de minister, welke concrete maatregelen – zeker inzake voeding, want iedereen moet eten en drinken – zal deze regering op korte termijn nemen? De inflatie is er reeds langer dan vandaag. De hoogte van die inflatie (...)

**05.04 Peter Mertens** (PVDA-PTB): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb een briefje van vijftig euro bij. (*Rumoer*)

Wie vandaag in de supermarkt die vijftig euro besteedt en dan naar zijn of haar winkelkar kijkt, vraagt zich af wat er aan de hand is. Een jaar geleden lag er voor diezelfde vijftig euro heel wat meer in diezelfde winkelkar.

Mijnheer Francken, wij weten dat de winkelkar 16 % duurder is geworden dan vorig jaar: eieren plus 31 %, volle melk plus 35 %, aardappelen plus 27 % en suiker plus 32 %. Alles wordt duurder.

Wat is hier in het Parlement de voorbije jaren altijd beweerd? Dat het de schuld van de lonen is. De lonen hebben de prijzen naar boven geduwd.

Wat heeft de huidige regering gedaan? Ze heeft de loonblokkeringswet van de vorige regering gewoon voortgezet.

Tijdens de week na 1 mei en aan de vooravond van Rerum Novarum blijven de lonen nog altijd geblokkeerd vanuit diezelfde logica dat de lonen de prijzen aandrijven.

Collega's, dat is fout. Dat was gisteren fout. Dat is vandaag fout. De Europese Centrale Bank stelt zelf dat het de overwinsten zijn die vandaag de prijzen aanjagen. Het zijn die extra overwinsten die een handvol grootbedrijven zichzelf toekennen. Dat maakt dat in de bouwsector, in de energiesector en in de voedingssector nu woekerprijzen worden gevraagd die door de bevolking worden betaald.

Mijnheer de minister, mijn vraag aan u en aan de huidige regering is dus eenvoudig.

U kon de markt opzijschuiven op het vlak van de lonen. Waarom schuift u dan vandaag de markt niet opzij op het vlak van de woekerprijzen en de overwinsten? Voer met andere woorden met de huidige regering een blokkering van de woekerwinsten in. Voer ook een blokkering in van de prijzen. Dat zal nodig zijn om de inflatie vandaag en morgen tegen te gaan.

**05.05 Tania De Jonge** (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de regering heeft de koopkracht van de Belgen stevig beschermd, want de koopkracht stijgt in ons land sterker dan in de rest van de eurozone. Dat zeg ik niet, dat zegt de Europese Commissie. Onze economie groeit sterker dan voorzien. Ook de concurrentiekracht van onze ondernemingen ondersteunen wij maximaal. Dat is logisch voor ons als liberalen. Geen koopkracht zonder concurrentiekracht, geen koopkracht zonder groei, geen koopkracht zonder jobcreatie. De energieprijzen staan op het laagste niveau in anderhalf jaar en onze consumenten betalen minder voor energie dan in de buurlanden.

Onze automatische indexering en de diverse uitgebreide steunmaatregelen hebben hun effect niet gemist. Laten wij niet vergeten wat de motor van onze welvaart is. Dat is de vrije markt, onze ondernemers, onze bedrijven en de mensen die zij tewerkstellen en die elke dag opnieuw het beste van zichzelf geven. Het zijn die mensen die op het einde van de maand meer moeten overhouden. Daar moet wat ons betreft de focus liggen.

Wij zijn ook bezorgd over de koopkracht. Wij passen voor nog maar eens een nieuwe belasting en voor het bepalen van de prijzen van de producten door een federale overheidsdienst. Mijnheer de minister, wie denkt dat de koopkracht van de burgers beschermen gelijkstaat met het onder vuur nemen van onze bedrijven, dwaalt volgens ons.

Hoe zult u er samen met de rest van de regering voor zorgen dat de koopkracht van onze bevolking en de concurrentiepositie van onze bedrijven op peil blijft?

**05.06 Patrick Prévot** (PS): Madame la présidente, monsieur le ministre, on ne compte malheureusement plus les témoignages de personnes qui n'arrivent plus à boucler leur fin de mois (factures énergétiques, carburant pour le véhicule, kots, minerval pour les étudiants, etc.). À cela, il faut évidemment ajouter le prix du caddie qui explose.

Certes, l'inflation était galopante mais les prix de certains produits alimentaires ont augmenté encore plus que l'inflation. À cette triste et longue liste, on peut ajouter le prix des assurances et le taux des emprunts hypothécaires qui dépasse actuellement les 4 %. Comment les jeunes ou les moins jeunes peuvent-ils aujourd'hui prétendre à acquérir un logement, une petite maison ou un petit appartement?

Et, dans cette sombre histoire, monsieur le ministre, il y a les profiteurs de cette crise: les banques, la grande distribution, les multinationales de l'énergie et les grands groupes alimentaires qui augmentent leurs revenus sur le dos des citoyens.

Ce triste constat, excusez du peu, est partagé notamment par la Banque centrale européenne. Il y a donc bien, monsieur le ministre, des profiteurs de cette crise. Et, s'il fallait encore s'en convaincre, il suffit de penser aux travailleuses et travailleurs de Delhaize. Ils savent, eux, plus que quiconque d'ailleurs, que les multinationales sont prêtes à tout pour augmenter leurs marges, jusqu'à réduire le coût du personnel et augmenter le prix du fromage, des pâtes et des légumes.

Ces citoyens en difficulté ont évidemment été protégés par l'action du gouvernement, par l'indexation automatique des salaires, par l'augmentation du salaire minimum ou même par le relèvement des pensions. Mais il faut évidemment, monsieur le ministre, aller plus loin. Il faut prendre de vraies mesures structurelles qui protègent les citoyens à long terme, soit un contrôle des prix pur et dur, soit un panier anti-inflation. Vous savez qu'on a des textes à ce sujet. Par ailleurs, il faut aussi une réforme fiscale qui augmente les bas et les moyens salaires. Monsieur le ministre, ces pistes sont-elles sur la table du gouvernement?

**05.07 Pierre-Yves Dermagne**, ministre: Merci, madame la présidente, merci mesdames et messieurs les députés pour vos nombreuses questions sur un sujet particulièrement important et d'actualité. Merci à celle et

ceux qui ont fait les rétroactes de tout ce que ce gouvernement a entrepris pour protéger avec force et vigueur le pouvoir d'achat de la population belge.

De inflatie blijft inderdaad hoog in België en de rest van de eurozone. Ik volg de evolutie van de prijzen op de voet, vooral die van voeding en in de supermarkten. Het Prijzenobservatorium monitort de prijsevolutie van dichtbij. Ik heb het observatorium specifiek gevraagd om bijzondere aandacht te besteden aan de evolutie van de winstmarges. Ik wil absoluut vermijden dat er buitensporige marges zijn en dat mensen van de crisis profiteren om zich te verrijken.

Uit de meest recente studie van het Prijzenobservatorium over de agrovoedingssector blijkt dat in 2022 de marges voor elke schakel in de keten zijn gedaald. Vandaag de dag zijn er dus geen buitensporige marges vastgesteld. We zien evenwel dat veel producten in onze supermarkten duurder zijn dan in onze buurlanden. Daarom heb ik het Prijzenobservatorium enkele maanden geleden ook de opdracht gegeven om de prijzen te vergelijken en de redenen voor de prijsverschillen te objectiveren.

Pour améliorer notre compétitivité et le pouvoir d'achat de la population par la réduction des marges excessives, j'ai aussi renforcé les moyens humains de l'Autorité belge de la Concurrence (ABC) qui passe souvent inaperçue dans notre paysage institutionnel, mais qui est cruciale particulièrement dans des périodes comme celle qu'on vient de vivre et qu'on vit encore pour faire en sorte que la concurrence, dans notre pays, fonctionne correctement au bénéfice de l'ensemble des consommateurs, de l'ensemble de la population (renforcement des moyens humains, renforcement des moyens financiers de l'Autorité belge de la Concurrence, simplification et accélération des procédures pour que l'ABC puisse être activée et agir plus rapidement que par le passé pour protéger les consommateurs et les acteurs économiques de notre pays). Avec mon collègue, David Clarinval, j'ai aussi voulu mieux protéger les petits producteurs et vendeurs vis-à-vis des grands groupes de l'industrie agro-alimentaire, notamment, pour ce qui concerne les pratiques déloyales envers ces petits producteurs et agriculteurs.

Inzake het bevriezen of blokkeren van de prijzen moet ik erop wijzen dat er een procedure bestaat voor buitensporige marges. Indien het Prijzenobservatorium een marktverstoring en buitensporige marges vaststelt, dan brengt het de BMA op de hoogte, die corrigerende maatregelen kan treffen.

Een van de mogelijkheden is het bevriezen van de prijzen. Er is echter in ons land via die procedure nog nooit een prijs geblokkeerd.

Mevrouw Depraetere, daarom verwelkom ik uw idee om de bevoegdheden van het Prijzenobservatorium te versterken. Het Prijzenobservatorium of de Belgische Mededingingsautoriteit zou op die manier gemakkelijker moeten kunnen beslissen om prijzen te bevriezen. Dat moet echter steeds gebeuren via een procedure voor de analyse van de marge, om zodoende te voorkomen dat in België producten uit de winkelrekken verdwijnen.

Ceci dit – certains ou certaines d'entre vous l'ont d'ailleurs rappelé –, les dernières perspectives de la Commission européenne pour la Belgique sont assez positives, même si la conjoncture reste difficile et compliquée. La Commission s'attend ainsi à une inflation de 3,4 % en 2023 et de 3,5 % en 2024, soit une très forte diminution par rapport à l'inflation que nous avons connue en 2022 qui atteignait 10,3 %.

Contrairement à ce que certains avaient craint et souvent maintes fois agité pour réclamer une réduction des salaires, l'inflation reste sous contrôle en Belgique. Un saut d'index n'est donc pas nécessaire, comme le voulaient certains à une certaine époque pour éviter un éventuel effet boule de neige.

Au contraire, la Commission a souligné l'importance de l'indexation automatique des salaires et des allocations pour soutenir la consommation et donc le pouvoir d'achat et l'activité de nos entreprises.

*Rerum novarum semel excitata cupidine*, namelijk het verlangen naar nieuwe dingen eens ze bekend zijn, kan ik toepassen op het feit dat ik voorstander ben van een grote, consequente en ambitieuze fiscale hervorming, gericht op de lage en middenlonen. Die is in ons land absoluut noodzakelijk om de werknemers te kunnen steunen en de koopkracht van onze landgenoten te verbeteren.

**05.08 Melissa Depraetere** (Vooruit): Wat ik niet goed begrijp, is dat studie na studie aantoonde dat de koopkracht in ons land de best beschermde is van heel Europa en dat het Vlaams Belang zegt dat deze

regering weinig heeft gedaan om de koopkracht te beschermen. Ik heb de indruk dat die fractie een tussenkomst van vijf jaar geleden van onder het stof heeft gehaald, want het was de Zweedse coalitie uit de vorige regering die de btw op energie heeft verhoogd, de gepensioneerden als een besparingspost heeft beschouwd en een indexsprong heeft ingevoerd. Het gaat niet over een regering met socialisten, want die heeft dat aangepakt, wat tot de meest beschermde koopkracht van heel Europa heeft geleid.

Het verheugt me dat de minister ook vindt dat het Prijzenobservatorium niet alleen moet kunnen vergelijken, maar ook moet kunnen ingrijpen om die woekerwinsten en overwinsten effectief aan te pakken.

**05.09 Reccino Van Lommel (VB):** Mevrouw Depraetere, uw socialistische ballonnetjes over maximumprijzen naar communistische normen imponeren mij helemaal niet, want jullie ondergraven alle stimulansen voor onze economie, wat veel jobs zal kosten. En dat allemaal omdat jullie amper iets gedaan hebben aan de dalende koopkracht. Er is gezegd geen geld, terwijl we in dit land de hoogste belastingen ter wereld betalen. Vlaams Belang staat voor een andere aanpak: wij willen de koopkracht ondersteunen door een lastenverlaging, zodat mensen meer overhouden en een degelijk pensioen kunnen genieten. Voorts willen wij die groene energiepolitiek tegengaan.

Politiek bedrijven is keuzes maken, moed tonen en vooral het geld halen waar het zit, namelijk bij de inefficiënte Belgische Staat, die boven zijn stand leeft met zijn spijzucht, bij de migratiefactuur, bij de miljardentransfers, bij het politieke systeem en dies meer. U moet onze mensen op de eerste plaats stellen!

**05.10 Servais Verherstraeten (cd&v):** Mijnheer de minister, ik kom terug op het einde van uw antwoord, waarin u in het kader van Rerum Novarum terecht pleitte voor een belastinghervorming. Collega's, de beste koopkrachthervorming is meer mensen aan de slag krijgen en ervoor zorgen dat zij netto meer overhouden.

Ik zou nog een tweede element aan nieuwe dingen willen koppelen. In het licht van het verstrijken van het sociaal energietarief of van het aangepast sociaal energietarief, zou ik u willen vragen om sneller te komen met een hervorming van dat energietarief en een getrapter systeem in te voeren.

Wat het Prijzenobservatorium betreft, hebt u gezegd dat u het van nabij opvolgt. De ploeg is evenwel beperkt in aantal. In tijden van hoge inflatie en hoge prijschommelingen, zeker in de voedingssector, mag de ploeg zeker worden versterkt, zodat die sneller op de bal kan spelen om gerichtere maatregelen te nemen, zeker in de voedingssector. Eten en drinken doen we immers allemaal.

**05.11 Peter Mertens (PVDA-PTB):** Het is goed dat we hier duidelijke posities te horen krijgen, ook van de fake oppositie, met name het Vlaams Belang. Het is een primeur dat zij vandaag zeggen dat ze tegen het blokkeren van de prijzen zijn. Datzelfde Vlaams Belang heeft in 2017 wel meegestemd met de verstrenging van de loonblokkering. Het Vlaams Belang wil dus wel de lonen blokkeren, maar niet de prijzen.

Diezelfde mijnheer Van Lommel zei daarstraks: "De inflatie wordt misbruikt door een aantal grote bedrijven." Hij heeft er dus helemaal niks van begrepen. De inflatie wordt niet misbruikt; de inflatie wordt aangejaagd doordat er hogere prijzen worden gevraagd. Dat onderscheid is belangrijk, omdat er door die extra marges extra hoge prijzen worden gevraagd. Als daar niets tegen gebeurt, zullen de prijzen blijven stijgen.

Ik noteer dus vandaag in dit halfrond: het Vlaams Belang is voor de prijsstijgingen en tegen elke maatregel die daartegen ingaat en tegen de (...) (*Applaus en rumoer*)

**05.12 Tania De Jonge (Open Vld):** Bedankt voor uw antwoord, mijnheer de minister. Het klopt inderdaad dat de koopkracht wordt beschermd. We moeten dat ook blijven in het oog houden. Open Vld gaat echter niet mee in alweer een front tegen onze ondernemers en onze bedrijven die durven winst te maken. De lat wordt nu op 8 % gelegd, alles daarboven wordt weggezet als woekerwinsten. Ik zou zeggen: "Zal het gaan, ja?"

Als het van de PTB afhangt en als we hen zouden volgen, vertrekken de bedrijven naar het buitenland. Schrijf dat maar op. Geen bedrijven betekent geen werknemers en betekent minder koopkracht. Dat is een aanslag op de welvaart van onze bevolking.

**05.13 Patrick Prévot (PS):** Monsieur le ministre, merci d'avoir rappelé les mesures qui ont été prises par ce gouvernement pour protéger nos citoyens. N'en déplaise à certains dans cette Assemblée, heureusement que

les socialistes font partie de ce gouvernement et heureusement que vous êtes là pour rappeler toute une série de garde-fous indispensables, notamment l'indexation automatique des salaires. Néanmoins, nos concitoyens sont épuisés de devoir se serrer la ceinture à longueur de journée, surtout quand on voit les bénéfices plantureux engrangés par le secteur de la grande distribution. Il faudra donc, comme je le disais précédemment, trouver de vraies mesures structurelles qui protègent nos concitoyens.

Autre chose: on parlait tout à l'heure d'une réforme fiscale. Mais il faudrait une réforme fiscale juste qui augmente les bas et moyens revenus. Il faudrait certainement éviter, comme j'ai pu le voir dans certains cahiers des horreurs, cette TVA à 9 % pour des biens de première nécessité. Ce serait évidemment marcher complètement sur la tête. Il faudra s'y opposer vivement. Il faut des perspectives. (...)

*Het incident is gesloten.*

*L'incident est clos.*

**06 Vraag van Hans Verreyt aan Pierre-Yves Dermagne (VEM Economie en Werk) over "Het jobverlies door de faillissementen in de sector van transport en logistiek" (55003516P)**

**06 Question de Hans Verreyt à Pierre-Yves Dermagne (VPM Économie et Travail) sur "Les pertes d'emplois consécutives aux faillites dans le secteur du transport et de la logistique" (55003516P)**

**06.01 Hans Verreyt (VB):** Mijnheer de minister, 2022 was een rampzalig jaar voor de transportsector: 577 transportbedrijven gingen overkop. Meer dan 2.600 werknemers verloren hun job. Het jaar 2023 belooft zo mogelijk nog erger te worden. Tot en met de eerste week van mei 2023 ging bij 228 bedrijven het licht uit, waardoor 995 werknemers werkloos werden. Dat aantal is spectaculair hoger dan de voorbije jaren.

Het stopt natuurlijk niet. Niet enkel zijn de algemene economische omstandigheden minder, heel wat werknemers uit voornamelijk het oosten van Europa komen hier via detachering werken voor lagere lonen. Dat is een schoolvoorbeeld van concurrentievervalsing. Die wanpraktijken duwen de Vlaamse transportbedrijven kopje onder. De cabotagerechten maken het bovendien nog steeds mogelijk om interne transportdiensten aan te bieden in een andere lidstaat.

Intussen blijft de regering in gebreke met de aanpak van sociale dumping. Nochtans zijn de cijfers uit de transportsector heel ernstig te nemen. Detachering en sociale dumping hebben immers een nefaste impact op de sector. Van 2010 tot 2020 verdrievoudigde het aantal detacheringen in de sector in ons land. Daardoor verliezen onze mensen hun job. Vorig jaar werden meer dan 2.600 gezinnen getroffen, dit jaar zullen het er nog meer zijn als deze de trend zich voortzet. Het is vijf voor twaalf voor de transportsector. Ondanks de mooie beloftes om meer in te zetten op sociale inspectie, zien wij weinig resultaat op het terrein. Integendeel, de situatie wordt steeds zorgwekkender.

Mijnheer de minister, ik heb eigenlijk maar één vraag voor u. Onze transportbedrijven rijden voor alle mensen in dit land. Voor wie rijdt de regering? Rijdt ze voor onze mensen of voor de bureaucraten van de Europese Unie?

**06.02 Minister Pierre-Yves Dermagne:** Mijnheer Verreyt, ik heb ook kennisgenomen van de toename van het aantal faillissementen in de transportsector. Dat heeft uiteraard een zware impact op wie getroffen wordt.

De sector bevindt zich in moeilijke omstandigheden, maar we zien begin 2023 een ruimere trend: er is algemeen genomen een stijging van het aantal faillissementen en van het jobverlies ten opzichte van de voorgaande jaren. Dat is niet geheel onverwacht en was deels voorspeld, aangezien de steunmaatregelen in verband met de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne zijn uitgedoofd. Daarnaast wordt ook aangegeven dat de vraag een stuk teruggevallen is.

Er moet ook worden opgemerkt dat er zware concurrentie speelt in de transportsector. Helaas gaat het niet zelden om oneerlijke concurrentie. Bij meer dan één controle op de drie in de sector werd een inbreuk vastgesteld. Dat maakte de SIOD onlangs bekend. De eerste slachtoffers daarvan zijn, zoals dat vaak het geval is, de kleinste bedrijven.

Daarom heb ik met ministers Vandenbroucke en Clarinval initiatieven genomen om de plannen inzake eerlijke concurrentie te verbeteren en samen met de sociale partners de sociale wetgeving op punt te stellen. Het is

mijn ambitie om goede en aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden te garanderen in de sector. Ik wil ook de strijd tegen sociale dumping en ongebreidelde detachering nog verder opvoeren. Dat zijn immers fenomenen die zowel voor bedrijven als voor werknemers bijzonder schadelijk zijn.

**06.03 Hans Verreyt (VB):** Mijnheer de minister, terwijl de Vlaamse transporteurs, vooral de kleine zelfstandigen, het steeds moeilijker krijgen en failliet gaan, worden onze wegen overspoeld door buitenlandse transportbedrijven. Poolse, Bulgaarse en Roemeense vervoerders zijn steeds talrijker aanwezig op onze wegen en in de laad- en loszones aan de grote bedrijven.

De sociale dumping in de transportsector wordt steeds omvangrijker. Jaar na jaar groeit het aantal gedetacheerden. Daar zijn onze bedrijven en onze vrachtwagenbestuurders het slachtoffer van. Samen met de spectaculair stijgende loonkost in ons land, kan het verschil niet groter zijn.

Mijn partij, Vlaams Belang, staat aan de kant van de Vlaamse vervoerders en blijft zich verzetten tegen de sociale dumping via de detacheringsrichtlijn van Europa. Verplicht bedrijven om in ons land sociale zekerheid te betalen. Kort de detacheringstermijnen in en pak de keten van fraude en misbruik met gedetacheerde werknemers eindelijk aan. Enkel zo redden wij de transportsector in ons land.

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

**07 Vraag van Kris Verduyckt aan Vincent Van Peteghem (VEM Financiën, Coördinatie fraudebestrijding en Nationale Loterij) over "De 10 miljard euro aan subsidies voor fossiele energie volgens de studie van de FOD Financiën" (55003511P)**

**07 Question de Kris Verduyckt à Vincent Van Peteghem (VPM Finances, Coordination lutte contre la fraude et Loterie Nationale) sur "Les 10 milliards de subventions aux énergies fossiles selon l'étude du SPF Finances" (55003511P)**

**07.01 Kris Verduyckt (Vooruit):** Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, elke week staan er hier partijen hun beklag te doen over onze overheidsfinanciën. Over één uitgave hoor ik echter nooit iets. Daar blijft het doodstil over. In ons land geven we elk jaar meer dan 13 miljard euro subsidies voor fossiele energie, waarvan bekend is dat die bijzonder schadelijk is voor ons klimaat. Iedereen die hier komt pleiten voor de verlaging van de overheidsuitgaven en vragen waar het geld zit, vinden daar het antwoord. Daar zit het geld en het wordt daar bijzonder slecht gespendeerd.

De lijst van fossiele subsidies van uw FOD Financiën is bijzonder lang. Zo betalen we elk jaar miljarden euro's mee aan de uitstoot van onze bedrijven. Zo staat er een energiebron als steenkool nog altijd in die lijst. De subsidies voor professionele diesel zijn helemaal absurd. De vorige spreker zei dat we worden overspoeld door buitenlandse transportbedrijven. Zij komen hier tanken met korting op kosten van de Belgische belastingbetaler. We subsidiëren onze eigen files, voor 1,5 miljard euro per jaar. We gooien elk jaar 1,5 miljard euro aan subsidies weg, terwijl de Belgische transportsector wil en moet investeren in duurzame oplossingen.

Mijnheer de minister, de fiscale hervorming biedt een kans om het probleem aan te pakken, om subsidies voor vervuilende bedrijven en vervuilende energie stop te zetten en om in plaats daarvan te investeren in propere lucht. Dat is slim investeren. Vandaag zien we vooral de multinationals gebruikmaken van de subsidies, terwijl de gewone mensen de rekening betalen. U hebt alle kaarten in handen om het subsidiëren van de stilstand stop te zetten.

Bent u het met mij eens dat we de subsidies voor fossiele energie versneld moeten afbouwen?

**07.02 Minister Vincent Van Peteghem:** Mijnheer Verduyckt, de regering heeft reeds sinds haar eerste dag de doelstelling om de energietransitie te versnellen en te versterken. Groene fiscaliteit is daarbij een van onze speerpunten en een belangrijke hefboom om die doelstelling effectief te realiseren.

Het stelselmatig afbouwen van de fiscale ondersteuning van fossiele brandstoffen is dan ook niet meer dan logisch. Wij moeten dat echter op een doordachte manier en op een sociale manier doen, waarbij wij de koopkracht van de mensen en de gezinnen en evenzeer de competitiviteit en de concurrentiekracht van onze bedrijven in het oog houden en bewaken.

Wij hebben deze legislatuur reeds verschillende maatregelen genomen. Een zeer belangrijke stap met betrekking tot de vergroening van de mobiliteit is het uitdoven van de fiscale steun voor fossiele bedrijfswagens. Daarnaast is er de geleidelijke vermindering van het fiscale voordeel voor diesel.

Ik wil meer doen. Ik hoef u dat niet te herhalen. Ook in de eerste fase van de bredere fiscale hervorming wordt er gefocust op het verder afbouwen van die subsidies en dat moet voor mij inderdaad in het kader van een hervorming. Dat betekent dat als wij de lasten op vervuiling verhogen, dat moet samengaan met de verlaging van de lasten op arbeid. Wij hebben dat gedaan in het kader van de minitaxshift en het uitdoven van de BBSZ. Die weg moeten we verder bewandelen in de eerste fase van die bredere fiscale hervorming.

Mijnheer Verduyckt, uiteraard werken wij verder. Wij moeten natuurlijk iedereen meekrijgen in de energietransitie, in de verduurzaming. Onze fiscaliteit is daar een hefboom voor. Ik blijf wel beklemtonen dat wij dat moeten doen met aandacht voor de koopkracht van onze gezinnen en de concurrentiekracht van onze bedrijven.

**07.03 Kris Verduyckt** (Vooruit): Mijnheer de minister, dat ik hier vandaag alleen sta, toont aan hoe sterk de lobby van de fossiele bedrijven is. Het bewijst misschien ook voor een stuk hoe laag het gevoel van urgentie is. Nochtans hebben wetenschappers vandaag voorspeld dat we de grens van de opwarming van de aarde met anderhalve graad waarschijnlijk al binnen de vijf jaar zullen overschrijden. Intussen investeren we nog altijd massaal in fossiele energie, terwijl die de lucht vervuult, onze omgeving aantast en ons klimaat om zeep helpt.

Ik zie de reacties bij de Vlaams Belangfractie. U hebt de vergroeningspolitiek daarstraks duur genoemd. Dat bewijst nogmaals dat u er niets van begrepen hebt. U geeft nog liever miljarden euro's aan subsidies aan fossiele bedrijven dan in vergroening te investeren opdat gewone mensen minder zouden moeten betalen.

*L'incident est clos.*

*Het incident is gesloten.*

#### **08 Questions jointes de**

- **Christophe Bombled à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris)** sur "La RRF et la réforme des pensions" (55003524P)

- **Ellen Samyn à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris)** sur "La réforme des pensions et l'emprunt de 408 millions d'euros pour financer des projets de relance" (55003528P)

#### **08 Samengevoegde vragen van**

- **Christophe Bombled aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris)** over "De RRF en de pensioenhervorming" (55003524P)

- **Ellen Samyn aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris)** over "De pensioenhervorming en de lening van 408 miljoen euro om relanceprojecten te financieren" (55003528P)

**08.01 Christophe Bombled (MR):** Madame la présidente, madame la ministre, je ne calcule plus le nombre de fois que vous avez été interrogée par moi ou par d'autres collègues sur la réforme des pensions qui se laisse désirer.

Il est toujours agréable de vous voir. N'empêche, dix mois se sont écoulés depuis votre grande annonce de l'été 2022 au sujet de cette réforme. Depuis, beaucoup d'eau est passée sous les ponts, y compris sous le pont de l'Eau d'Heure, situé dans ma belle commune de Cerfontaine. Ponctuellement, la saga continue d'alimenter les gros titres.

La semaine dernière, vous expliquiez encore ici même que ces réformes devaient être entreprises pour nous-mêmes, pour les citoyens et non pour l'Europe – ce que je peux entendre. Néanmoins, il est grand temps d'agir.

En ce moment même, la commission de l'Économie débat sur la question du plan de relance et plus précisément sur les interrogations relatives au financement de celui-ci.

En ce qui me concerne, j'avoue avoir des inquiétudes au sujet de la part non subsidiée de ce plan de relance. Dès lors, pour les compétences qui sont les vôtres, à savoir les pensions, je souhaiterais savoir où vous en êtes aujourd'hui et quelles sont les démarches que vous effectuez pour concrétiser cette réforme.

Un délai supplémentaire a été sollicité auprès de l'Europe pour rendre une nouvelle copie. Avez-vous reçu des informations à ce sujet? Un calendrier de travail a-t-il été fixé avec vos partenaires du gouvernement? Cette réforme des pensions va-t-elle pouvoir se concrétiser avant la fin de la législature? Surtout, pouvez-vous m'assurer que le citoyen ne paiera pas les conséquences du statu quo actuel?

**08.02 Ellen Samyn (VB):** Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de Belgische staatskas zou op dit ogenblik 847 miljoen euro rijker moeten zijn. Echter, door de onkunde en onwil van de huidige regering om tot een degelijke pensioenhervorming te komen, houdt de Europese Commissie die 847 miljoen euro relancegeld tegen die in feite bedoeld was om herstelplanprojecten te financieren.

Mevrouw de minister, hoewel er dus geld op u ligt te wachten, verzaakt de regering aan een noodzakelijke pensioenhervorming die nodig is om dat geld effectief binnen te krijgen. Daardoor krijgt België dus geen geld. België moet integendeel zelfs 408 miljoen euro lenen om de herstelplanprojecten te betalen. Iedereen in het land weet dat geld lenen ook geld kost. Zolang het om geld van de belastingbetaler gaat, kan u dat echter blijkbaar niets schelen.

Voor het aantreden van de regering-De Croo stond de betaalbaarheid van onze pensioenen er al slecht voor. Sinds de huidige regering bezig is, is die toestand alleen maar verslechterd. U en de hele vivaldiploeg weigeren daaraan intrinsiek iets te doen. De huidige voorstellen zijn ofwel niet haalbaar of betaalbaar, zoals de voorgestelde pensioenbonus die meer kost dan hij opbrengt, of zijn simpelweg een platte belasting, bijvoorbeeld uw voorstel inzake het raken aan het collectieve pensioensparen.

Bovendien weet u maar al te goed wie uw pensioenfactuur gepresenteerd zal krijgen. Dat is inderdaad de hardwerkende Vlaming.

Mevrouw de minister, hoe kunt u verantwoorden dat de Belgische Staat een lening van 408 miljoen euro dient aan te gaan, hoewel het relancegeld van de Europese Commissie klaarligt?

Wat is de laatste stand van zaken in de pensioenhervorming?

Uw eerste minister verklaarde vorige week nog, net zoals in 2022 trouwens, dat de regering met het dossier zou landen voor 21 juli. Is dat 21 juli 2023?

**08.03 Karine Lalieux,** ministre: Chers collègues, monsieur Bombled, comme vous l'avez dit, votre collègue est en train de poser la même question au secrétaire d'État à la Relance, en commission.

Je peux vous garantir que ce qu'il dit en commission sera identique à ce que je vous répons en séance plénière. Nous sommes exactement sur la même longueur d'onde.

Le plan de relance avance très bien et nous pouvons tous nous en féliciter dans la mesure où un tiers des crédits du volet fédéral du plan a déjà été engagé. Le plan est donc entré en pleine phase d'exécution.

Mevrouw Samyn, de projecten zijn en blijven gefinancierd. Ja, ik vind het dus te verantwoorden dat wij met deze regering die financiering garanderen.

Pour ce qui est des jalons à atteindre, le dernier rapport d'avancement montre que 82 % ont été atteints ou sont en bonne voie de l'être. Ce qui permet de nuancer fortement la vision d'un plan qui serait soi-disant bloqué uniquement par la réforme des pensions. Par ailleurs, comme l'a répété à maintes reprises le secrétaire d'État, il n'y a pas d'échéance ferme pour l'introduction des demandes de paiement à l'Europe.

Over de pensioenhervorming heb ik, zoals u weet, concrete voorstellen gedaan die het mogelijk maken om zowel de werkgelegenheid te ondersteunen, via de bonus bijvoorbeeld, alsook de sociale rechtvaardigheid te versterken door een vervroegd pensioen voor iedereen te voorzien na 42 jaar loopbaan, want niet alle

loopbanen zijn gelijk.

Mes propositions visent aussi à assurer la solidarité entre les hautes et les basses pensions et à garantir un meilleur équilibre entre les femmes et les hommes. Ce sont, en effet, trop souvent les femmes qui mettent en suspens – les études le montrent malheureusement encore – leur carrière pour s'occuper de leurs enfants au détriment de la constitution de leurs droits à la pension. Ce sont aussi elles qui font face à des secteurs où les emplois sont pour ainsi dire exclusivement à temps partiel, ce qui a des conséquences aussi pour la pension.

Par contre, je me refuserai toujours – je l'ai déjà dit – à mettre en œuvre des mesures aveugles et linéaires, comme cela a été le cas sous la précédente législature, qui n'ont d'autre effet que de transférer les coûts du vieillissement d'un pilier de la sécurité sociale vers un autre pilier de celle-ci. Il n'y a qu'à voir l'explosion du nombre de personnes en situation d'invalidité.

Ik heb daarom een voorstel gedaan dat zorgt voor sociale en financiële duurzaamheid, zoals we in het regeerakkoord hebben ingeschreven. Mijn voorstel is klaar. Ik blijf dus herhalen dat het nu de premier toekomt om de agenda zodanig te organiseren dat wij alles zo snel en zo goed mogelijk kunnen afronden.

Comme l'a dit le premier ministre la semaine dernière, ce sera avant le 21 juillet. Je vous rappelle que c'est lui qui est le maître du calendrier. Cela aura donc lieu avant le 21 juillet 2023. Et, oui, monsieur Bombled, nous ferons une réforme pour les citoyens, mais pas sous la pression de l'Europe.

**08.04 Christophe Bombled (MR):** Madame la ministre, j'entends bien votre réponse. Finalement, il n'y a pas vraiment d'avancée concrète dans le dossier des pensions. En effet, nous devons mener ces réformes pour nous-mêmes et pour nos concitoyens. Néanmoins, ce sont eux qui, en fin de compte, risquent de subir les désagréments de cette situation: les pensions non adaptées, le coût du vieillissement qui va s'emballer, la soutenabilité du système qui ne sera pas, à mon avis, garantie, et la dette qui va, une fois de plus, augmenter. Le citoyen s'en fiche de nos bisbrouilles, il veut des actes.

Nous nous trouvons dans une situation un peu surréaliste: non seulement les réformes n'arrivent pas et cela risque de compromettre la mise en œuvre des projets des entités fédérées, dont la Wallonie, mais de plus les citoyens devront en supporter les conséquences au détriment d'autres politiques. Tout ceci, dans un contexte budgétaire déjà plus que compliqué. Vous en conviendrez: ce n'est pas aux contribuables de payer cette absence de réforme des pensions.

**08.05 Ellen Samyn (VB):** Arbeidsmarkthervorming, pensioenhervorming, fiscale hervorming, geen enkele 'hervorming' die tot nu toe werd voorgesteld is deze naam waardig. U en deze regering zijn zelf de oorzaak waarom de Europese Commissie de relancesteun inhoudt. Dat we dan nog eens moeten lenen om herstelplanprojecten te financieren, is gewoon echte waanzin.

In feite geeft de vivaldiregering toe dat ze zelf niet meer gelooft in de realisatie van een pensioenhervorming. De aanhoudende onenigheid binnen de 'ploeg van 11 miljoen' begint de bevolking bijzonder, maar dan ook bijzonder veel geld te kosten.

We zijn niets met de aankondigingspolitiek. Er wordt niet geluisterd naar wat de Vlaming wil. U mag niet langer doof blijven voor de terechte zorgen van onze mensen. Het wordt tijd dat u en deze regering beginnen te luisteren. Begin alvast met de bevolking het pensioen te geven waarop iedereen zit te wachten: het definitieve pensioen van deze vivaldiregering!

*Het incident is gesloten.*

*L'incident est clos.*

**09 Vraag van Sander Loones aan Alexia Bertrand (Begroting en Consumentenbescherming) over "De begroting" (55003518P)**

**09 Question de Sander Loones à Alexia Bertrand (Budget et Protection des consommateurs) sur "Le budget" (55003518P)**

**09.01 Sander Loones (N-VA):** Mevrouw de staatssecretaris, alle landen hebben hun rekeningen en hun begroting bezorgd aan de Europese Unie. Nu kunnen we dus de vergelijking maken. Dat is altijd interessant.

Er is goed nieuws. De energiefacturen gaan naar beneden en de koopkracht is beschermd. Dat is goed nieuws. Proficiat, er werden goede maatregelen genomen. De echte vraag is natuurlijk hoe we dit in godsnaam allemaal zullen kunnen blijven betalen.

Vorige week kreeg de premier hier in het Parlement daarover een vraag van onze fractie. De premier zei dat er geen reden tot paniek was en dat de vivaldiregering goede stappen zet, dat het allemaal goed komt en dat we uit de gevarenzone zijn. Is dat zo, mevrouw de staatssecretaris? Zijn we uit de gevarenzone?

Als ik de vergelijking maak op Europees niveau, dan zie ik toch iets anders. Als we kijken naar de landen waar men de hoogste belastingen betaalt, dan doen ze het allemaal beter dan België, op twee na. Wij behalen de bronzen medaille voor de hoogste belastingen. Het kan nog erger. Als we kijken wie er het meeste geld uitgeeft, wie de slechtste begroting heeft, wie het grootste structurele begrotingstekort heeft, dan behaalt u de zilveren medaille. Alle landen doen het beter dan België, op een na. We behalen de zilveren medaille. Dat is zo goed als het allerslechtste resultaat in Europa.

Dan is er natuurlijk ook de gouden medaille. Ik heb ze speciaal voor u meegebracht. U wint de gouden medaille wanneer het gaat over de staatsschuld. Als we kijken naar de landen met de meeste schulden, zijn deze allemaal hun schulden aan het afbouwen, behalve eentje. Er is één land dat zorgt voor nog meer schulden en dat is België. Inmiddels betalen wij bijna tien miljard euro enkel aan intresten op de staatsschuld. Weet u hoeveel het budget voor de hele politie bedraagt? Dat is 2,5 miljard euro. Wij zullen vier keer zoveel betalen enkel aan intresten.

Mevrouw de staatssecretaris, mijn vraag is eenvoudig. Vindt u dat de premier gelijk heeft? Zijn we inderdaad uit de gevarenzone? Volgt u daarentegen soms de analyse van de minister van Financiën, die hier in het Parlement heeft gezegd dat een Europese veroordeling er zit aan te komen?

**09.02** Staatssecretaris **Alexia Bertrand**: Mijnheer Loones, beste collega's, deze week maakte de Europese Commissie haar lentevooruitzichten voor 2023 bekend. In dat kader werden nieuwe ramingen gepubliceerd van onder meer de economische groei en het verwachte begrotingstekort voor 2023 en de volgende jaren. Eind april maakte België zijn stabiliteitsprogramma. Er werd beslist bijkomende budgettaire inspanningen te doen om tegen 2026 het begrotingstekort terug te dringen tot onder de 3 %, met 0,2 % in 2024, 0,8 % in 2025 en 0,8 % in 2026. Voor 2024 komt dit wel boven op de inspanning van 1,8 miljard euro die werd vastgelegd tijdens de begrotingscontrole in maart en de besparingen waartoe werd beslist tijdens de begrotingsopmaak voor 2023.

De federale regering baseerde zich zowel voor de recente begrotingscontrole als voor het stabiliteitsprogramma op de ramingen van het Monitoringcomité. Ramingen zijn steeds een momentopname. Enkele verschillen met de cijfers van de Commissie zijn wel eenvoudig te verklaren. De ramingen van de Europese Commissie houden immers nog geen rekening met de bijkomende inspanning van 0,2 % die we voor 2024 hebben meegenomen in het stabiliteitsprogramma. Het Monitoringcomité baseerde zich voor de ramingen van ontvangsten uit de vennootschapsbelasting op de informatie die de minister van Financiën leverde. We hebben geen enkele indicatie ontvangen dat die cijfers bijgestuurd moeten worden.

De Commissie is wel positiever over de economische groei op korte termijn en hanteert optimistischere cijfers dan onze ramingen. Ik wil nog even onderstrepen dat veel doemdenkers graag herhalen dat wij de allerslechtste leerling van Europa zouden zijn. De cijfers van Eurostat van eind april bewezen het tegendeel voor 2022. Zeven landen deden het slechter qua tekort en vijf landen deden het slechter qua overheidsschuld. We bevonden ons eigenlijk dicht bij het Europese gemiddelde. Ik heb hiermee niet gezegd dat alles rozengeur en maneschijn is. De beoogde inspanningen zijn noodzakelijk, net als de aangekondigde pensioenhervorming, en het debat heeft net plaatsgevonden. We doen het stap voor stap, mijnheer Loones.

Laten we vooral kijken naar de realisaties, zoals de cijfers van Eurostat. Deze regering heeft de duidelijke ambitie om in 2026 onder de grens van 3 % overheidstekort te gaan. Laten we daarom ook vertrouwen hebben in het werk en de cijfers van onze administraties en ambtenaren.

**09.03** **Sander Loones** (N-VA): Mevrouw de staatssecretaris, de hoogste belastingen en de hoogste uitgaven, de slechtste begroting en de slechtste staatsschuld, dat zijn uw cijfers, die u de Europese Unie hebt bezorgd

en die wij kunnen vergelijken. U verklaart dat men inzake de groei optimistischer is. Weet u hoe we scoren voor de groei? We zijn de voorlaatste van heel Europa in 2023.

Ik kan Open Vld gewoon echt niet meer volgen. Ik zou denken dat een liberale partij bezorgd is om de begroting, maar ik hoor in dit Parlement alleen een discours dat de begrotingsproblemen minimaliseert. De premier verklaart dat we ons niet in de gevarenzone bevinden. Men zou kunnen denken dat liberalen voorstander zijn van meer concurrentie, maar Open Vld heeft het voortdurend over meer Belgisch centralisme en minder concurrentie.

U wilt zelfs bevoegdheden van Vlaanderen afnemen. Als ik de heer Vandenput vraag om welke bevoegdheden het gaat, antwoordt hij Mobiliteit. De Vlaamse minister van Mobiliteit is mevrouw Peeters, al jaren van Open Vld. U wilt dus bevoegdheden afnemen van de Vld om die te geven aan federaal minister Gilkinet van Ecolo. Wat is daar nog liberaal aan? Bovendien wilt u Vlaanderen onder curatele plaatsen. Het stopt ergens. Waar is de liberale partij? Ik zie ze in elk geval niet. Ik zie een partij die vooral haar hele programma en ideologie lijkt te hebben begraven, behalve misschien één punt, namelijk een premier die absoluut, ten koste van alles, premier wil blijven. Waar blijft de inhoud?

*L'incident est clos.*

*Het incident is gesloten.*

#### **10 Questions jointes de**

- Simon Moutquin à Marie-Colline Leroy (Égalité des genres, Égalité des chances et Diversité) sur "Les combats LGBT d'aujourd'hui et de demain " (55003507P)
- Robby De Caluwé à Marie-Colline Leroy (Égalité des genres, Égalité des chances et Diversité) sur "L'augmentation de la violence à l'encontre des personnes LGBTI en Europe" (55003508P)
- Sophie Rohonyi à Marie-Colline Leroy (Égalité des genres, Égalité des chances et Diversité) sur "Les violences à l'égard des personnes LGBTQIA+ et le nouveau plan d'action interfédéral" (55003509P)
- Catherine Fonck à Marie-Colline Leroy (Égalité des genres, Égalité des chances et Diversité) sur "La lutte contre les violences à l'égard des personnes LGBTQI+" (55003522P)
- Marie-Christine Marghem à Marie-Colline Leroy (Égalité des genres, Égalité des chances et Diversité) sur "La Journée internationale contre l'homophobie et la transphobie" (55003523P)
- Christophe Lacroix à Marie-Colline Leroy (Égalité des genres, Égalité des chances et Diversité) sur "La Journée internationale contre l'homophobie et la transphobie" (55003527P)

#### **10 Samengevoegde vragen van**

- Simon Moutquin aan Marie-Colline Leroy (Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit) over "De lgbt-strijd van vandaag en morgen" (55003507P)
- Robby De Caluwé aan Marie-Colline Leroy (Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit) over "Het toenemende geweld tegen lgbti's in Europa" (55003508P)
- Sophie Rohonyi aan Marie-Colline Leroy (Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit) over "Het geweld tegen lgbtqi+'en en het nieuwe interfederaal actieplan" (55003509P)
- Catherine Fonck aan Marie-Colline Leroy (Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit) over "De bestrijding van het geweld tegen lgbtqi+'en" (55003522P)
- Marie-Christine Marghem aan Marie-Colline Leroy (Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit) over "De Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie" (55003523P)
- Christophe Lacroix aan Marie-Colline Leroy (Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit) over "De Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie" (55003527P)

**10.01 Simon Moutquin** (Ecolo-Groen): Madame la secrétaire d'État, ce mois-ci, nous célébrons le mois de la *Pride*, le mois des fiertés. C'est l'occasion de commémorer tous ceux qui ont livré, depuis des années, des combats en faveur des LGBTQIA+: des drag-queens, qui se révoltaient aux États-Unis contre les violences policières très graves, au mouvement gay en Belgique dans les années 70 qui se rebellait contre des contrôles d'identité à l'entrée des bars gay. Finalement, nous devons remercier tous ces militants grâce auxquels nous avons remporté des combats pour les personnes LGBTQIA+ – et je tiens à leur rendre hommage en ce jour.

La Belgique peut aussi se réjouir d'avoir adopté l'année dernière un plan de 133 mesures pour une "Belgique LGBTQIA+ Friendly". Nous pouvons également nous féliciter d'être classés deuxième au classement européen des droits LGBTQIA+. Cependant, il reste encore des combats à livrer. En effet, il subsiste toujours ici des discriminations et des violences à l'encontre des personnes LGBTQIA+. De nos jours, des passages

pour piétons arc-en-ciel sont vandalisés, des stands de sensibilisation à l'homophobie sont attaqués, des personnes sont agressées en rue en raison de leur genre. Toutes ces formes de haine doivent être dénoncées. Quelle que soit leur nature ou leur source, qu'elles revêtent un vernis religieux ou idéologique – comme à l'extrême droite –, toutes ces manifestations d'obscurantisme doivent être combattues en Belgique et ailleurs.

Dans notre législation, des efforts doivent également être entrepris, notamment pour les dons de sang. Nous savons en effet que les hommes entretenant des relations sexuelles avec d'autres hommes sont toujours contraints. De même, les thérapies de conversion ne sont toujours pas interdites. Par ailleurs, il nous manque encore des maisons de repos ou des centres pour demandeurs d'asile LGBTQIA+ *friendly*.

Madame la secrétaire d'État, comment allez-vous nous rendre fières dans les prochains mois, nous les personnes LGBTQIA+?

**10.02 Robby De Caluwé** (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de staatssecretaris, ik zal het eens en voor altijd heel duidelijk stellen: men mag zijn wie men is, men mag verliefd worden op wie men wil en men mag samenleven met wie men wil. Liefde is liefde, in dit Huis, in ons land, in Europa. Daar wijken wij niet van af. Door de volgehouden strijd van mijn partij – ik kijk in het bijzonder naar collega's Patrick Dewael en Maggie De Block – vieren wij dit jaar de twintigste verjaardag van het homohuwelijk.

Ons land was en is pionier op het vlak van lgbtqi-rechten. Dat blijkt ook uit de recentste Europese Rainbow Index, waarin wij opnieuw naar de tweede plaats stijgen. Tegelijkertijd blijkt echter ook dat 2022 het meest gewelddadige jaar voor lgbtqi-personen in Europa was op tien jaar tijd. Het aantal incidenten waarbij mensen het slachtoffer worden van geweld, intimidatie en beledigingen omwille van wie zij graag zien en hun seksuele geaardheid, stijgt.

Wij hebben al heel wat belangrijke stappen gezet. Wij hebben in de strafwet opgenomen dat gender en seksuele diversiteit als verzwarende factoren kunnen worden ingezet bij een strafbepaling. Wij hebben ook een resolutie geschreven en goedgekeurd om de integriteit van interseksepersonen te waarborgen, maar er ligt ook nog heel wat werk op de plank.

Mevrouw de staatssecretaris, wat zult u op korte termijn doen om de hangende werven rond geweld, conversietherapie, de transgenderwet en de uitvoering van de resolutie over interseksepersonen tot een goed einde te brengen? Welke stappen zult u zetten richting de deelstaten om tot een zo uniform mogelijk beleid te komen? Hoe zult u de lgbtqi-organisaties, zoals Çavaria, hier actief bij betrekken?

**10.03 Sophie Rohonyi** (DéFI): Madame la secrétaire d'État, dès l'entame de votre mandat, pour lequel je tiens encore à vous féliciter, vous avez affiché votre volonté de travailler sans relâche à une société plus égalitaire et sans discrimination. Des mots qui aujourd'hui résonnent particulièrement fort et justes à l'occasion de cette Journée mondiale de lutte contre l'homophobie, la transphobie et la biphobie. Des phénomènes qui ne sont pas des peurs, contrairement à ce que leur nom indique, mais plutôt des actes de lâcheté et d'ignorance.

Certes, nous pouvons aujourd'hui être fiers que notre pays soit précurseur dans ce combat; certes, nous pouvons être fiers qu'en Belgique l'acte le plus simple, le plus beau qu'est l'acte d'aimer ne soit plus criminalisé, mais célébré; il n'empêche qu'en Belgique faire son *coming out* reste pour beaucoup un acte de bravoure, voire de reniement familial. Pour beaucoup, également, être soi-même, embrasser et tenir la main de la personne que l'on aime reste source de discrimination, d'injures, de brimades ou des violences.

C'est d'ailleurs ce qui a été rappelé pas plus tard que ce matin par Unia, qui nous explique que près de la moitié des dossiers sur la base de l'orientation sexuelle ont trait à des faits de violences physiques, violences qui ne cessent d'augmenter. Ceci démontre bien, madame la secrétaire d'État, que vous devez absolument, d'urgence, concrétiser toutes les demandes qui sont formulées par le secteur associatif. Je pense en particulier à l'amélioration de la poursuite de la cyberhaine.

Comment expliquez-vous que les violences à l'égard des personnes LGBTQIA+ aient augmenté ces cinq dernières années et que, pendant tout ce temps, malgré tout, le Plan interfédéral de lutte contre les violences à leur égard n'ait toujours pas été actualisé?

Et, de manière plus générale et concrète, comment comptez-vous mettre fin à cette insupportable spirale de violence?

**10.04 Catherine Fonck** (Les Engagés): Madame la secrétaire d'État, aujourd'hui, c'est un peu votre baptême du feu. C'est vrai que cette Journée internationale contre l'homophobie et la transphobie est l'occasion de refaire le point, singulièrement sur tout ce qui concerne la lutte contre les discriminations et les violences dont sont encore aujourd'hui trop souvent victimes les personnes LGBTQIA+. Il y a quelques jours, un incident s'est produit à Genk. Je vous avoue l'avoir trouvé particulièrement terrible et violent. Des élèves ont craché sur le drapeau LGBT en criant "Allah Akbar". Cela fait froid dans le dos. J'espère d'ailleurs que cela ne restera pas sans suite.

Mais ce n'est pas un épisode isolé. Une étude de l'Université de Gand réalisée auprès de membres de la communauté LGBTQIA+ indique que 90 % des répondants ont subi de la violence verbale, 40 % de la violence physique et que seuls 10 % portent effectivement plainte à la police. La violence à l'égard des personnes LGBTQIA+ est donc préoccupante.

Unia réclame par ailleurs un nouveau plan d'action interfédéral et formule toute une série de propositions concrètes. Je ne doute pas que vous en ayez pris connaissance. Vous le rappeliez, monsieur Moutquin, le prédécesseur de Mme Leroy se réjouissait, il y a un an, de l'adoption d'un plan fédéral de 133 mesures. Que sont devenues ces 133 mesures et plus particulièrement celles concernant la lutte contre les violences et les discours haineux? Quand les bonnes intentions vont-elles être transformées en avancées concrètes? Des textes sont-ils prêts? Où en sont les discussions en conférence interministérielle sur le plan interfédéral?

**10.05 Marie-Christine Marghem** (MR): Madame la secrétaire d'État, voici donc votre première session de questions en séance plénière. Cela tombe bien, puisque ce jour est celui de la Journée internationale contre l'homophobie et la transphobie. Nous constatons combien la sécurité des personnes LGBTQIA+ dans l'espace public n'est pas encore totalement garantie, bien que la Belgique figure parmi les meilleurs élèves sur le plan de la législation et des politiques relatives à la diversité sexuelle. Du reste, l'étude produite par la coupole des organisations LGBTQIA+ européenne dans quarante-neuf pays montre à quel point nous sommes en avance.

Néanmoins, il subsiste encore des préjugés, des insultes et des propos haineux. C'est le cas notamment à Seraing et Neupré, où des passages repeints aux couleurs de cette Journée internationale ont été vandalisés. De même, comme l'a rappelé ma collègue, des employés communaux et un bénévole associatif ont été pris à partie verbalement par les élèves d'un collège à Genk.

D'après les dernières statistiques d'Unia, publiées à la fin 2022, 137 dossiers se rapportent à des discriminations relatives à l'orientation sexuelle. Madame la secrétaire d'État, quelles mesures supplémentaires comptez-vous prendre dans les prochains mois, en vue de lutter encore davantage contre ces inégalités et discriminations? L'année dernière, le gouvernement fédéral a adopté son plan. Après une année de mise en œuvre, une évaluation est-elle prévue? De premiers enseignements peuvent-ils déjà en être tirés? Enfin, de nombreux acteurs de terrain semblent demandeurs d'un nouveau plan d'action interfédéral contre les discriminations et violences visant les personnes LGBTQIA+. En effet, le dernier plan est arrivé à échéance en 2019. Des discussions ont-elles débuté à cet égard? Pouvons-nous espérer la prochaine élaboration d'un tel plan?

**10.06 Christophe Lacroix** (PS): Madame la présidente, madame la secrétaire d'État, bienvenue dans vos nouvelles fonctions. Ce samedi, ce sera la *Belgian Pride*, et nous porterons tous fièrement – enfin, la plupart d'entre nous – les couleurs de l'arc-en-ciel dans les rues de notre capitale. C'est un jour important pour les personnes LGBTQIA+ et la défense de leurs droits: de leurs droits en Belgique, en Europe et dans le monde.

Et pourtant, chaque jour, les insultes, les agressions physiques continuent d'être une réalité pour de nombreuses personnes LGBTQIA+ dans notre pays. En 2022, Unia a traité 137 dossiers, dont 44 % sont liés à des violences physiques. C'est un record et un chiffre en constante augmentation. C'est déplorable. C'est inacceptable.

Ces insultes, ces coups, cette haine ont déjà coûté la vie à de trop nombreuses personnes. On se souvient encore avec effroi de l'assassinat homophobe d'Ihsane Jarfi, et plus récemment de celui de David Polfliet.

La peur doit changer de camp. Nous devons être très clairs à ce sujet. En Belgique ou ailleurs, il ne peut y avoir aucune place pour l'homophobie, aucune place pour la biphobie, aucune place pour la transphobie. Aucun quartier, aucun lieu, aucune heure du jour ou de la nuit ne devrait faire exception.

Mais évidemment, ce que l'on attend de nous, c'est bien sûr de sensibiliser, de légiférer, mais aussi d'assurer l'efficacité des droits.

Madame la secrétaire d'État, mes questions seront donc très simples. Quelles initiatives concrètes allez-vous prendre pour que l'insécurité psychologique, sociale et physique que vivent trop de personnes LGBTQIA+ dans notre pays soit enfin du passé?

Quelles initiatives allez-vous prendre pour adopter un nouveau plan d'action interfédéral, que l'on attend depuis 2019 et ainsi vous inscrire dans les initiatives déjà prises en Wallonie et à Bruxelles?

**10.07 Marie-Colline Leroy**, secrétaire d'État: Chers collègues, merci à vous pour ces questions. Elles me donnent, tout d'abord, l'occasion de revenir et de prendre la parole avec vous et puis, de parler d'un sujet qui nous est cher ici en cette journée particulière. Le droit d'aimer librement, sans discrimination, le droit aussi à la sécurité, à la protection vis-à-vis des violences – qu'elles soient physiques ou verbales. C'est assez basique, en fait. Et pourtant, il faut encore se battre et le rappeler aujourd'hui.

Vandaag is het de internationale dag tegen homofobie, transfobie en bifobie. De actualiteit herinnert ons eraan dat dit geen strijd van één dag is, maar een strijd van decennia. Het is een maatschappelijk thema waarin licht en donker blijven botsen.

Devant les sombres discriminations étatiques pratiquées – vous l'avez dit – dans le New York des *Seventies*, les mouvements LGBTQIA+ ont apporté de la lumière sur la réalité de leur situation et allumé les foyers de la conquête de leurs droits. Alors qu'associations et pouvoirs publics – d'ailleurs encore aujourd'hui ici – multiplient les initiatives pour porter haut les couleurs de l'arc-en-ciel et défendre le droit d'aimer, des expressions de haine ont refait surface dans différentes communes du pays – c'est vrai –, dans l'espace public ou sur les réseaux sociaux. Elles sont, peu importe leur origine, peu importe leur nature, condamnables et condamnées.

Onverdraagzaamheid is onaanvaardbaar in onze samenleving. Het maakt niet uit hoe of door wie. Iedereen heeft het recht om eigen keuzes in het leven te maken. Ik juich het werk toe van verenigingen, scholen en overheden voor meer verdraagzaamheid. Ik sta tot hun beschikking om alle problemen te analyseren en na te gaan hoe we ze samen kunnen oplossen.

Comme Unia nous le rappelle ce matin, les signalements pour discours de haine sont en hausse dans notre pays. Nous ne sommes pas sans réponse face à cela. À l'initiative de ma prédécesseure, le gouvernement fédéral a également adopté un plan fédéral – vous l'avez dit – pour une Belgique LGBTQI *friendly*, avec un volet sécurité portant notamment sur l'amélioration de l'enregistrement des délits de haine. Notre législation peut et doit très certainement aller plus loin. Je soutiendrai donc toute évolution qui permettra d'en finir avec l'impunité pour les propos haineux et inacceptables sur les réseaux sociaux. Je voudrais être très claire par rapport à cela. La lutte contre les discriminations doit également se poursuivre dans l'espace public, qui peut aussi être utilisé pour défendre et rappeler les droits des personnes.

Ik wil u vandaag dan ook informeren over de lancering van een projectoproep van de dienst Gelijke Kansen met als doel de rechten van lgbtq-personen in de openbare ruimte beter zichtbaar te maken.

Pouvons-nous, à cette heure, aller plus loin, et renforcer la collaboration entre les différentes entités du pays? Oui, bien sûr. Et, à l'avenir, nous devons évidemment le faire, très certainement. Comptez donc sur moi pour proposer – vous savez que j'aime ça – une collaboration permanente sur cet enjeu, spécifiquement, avec les entités fédérées. C'est effectivement très important.

Concernant les efforts concrets que vous me demandez de mener au niveau fédéral, monsieur Moutquin, je pourrais par exemple citer certaines de mes priorités: l'interdiction des pratiques de conversion – on avance, on arrive, au Parlement, j'ai envie de dire –, une législation qui garantit l'intégrité des personnes intersexes – c'est très important –, et puis l'accès au don de sang, bien sûr.

Force est de constater que le cadre belge actuel entretient la stigmatisation des hommes homosexuels. Ce sont les pratiques à risque qui doivent être prises en compte et pas l'orientation sexuelle des uns et des autres.

Mijnheer De Caluwé, vanmiddag zal België zich in de Raad van Europa in Reykjavik aansluiten bij de stem van 19 andere Europese regeringen. We zullen daar onze sterke engagementen hernieuwen voor de gelijkheid en het respect voor de mensenrechten en de waardigheid van elk lid van onze samenleving. Wij zullen ook onze bezorgdheid uiten over de achteruitgang van de rechten van lgbtq-personen.

Collega's, er ligt dus werk op de plank.

Le combat se transmet de génération en génération comme une flamme, depuis la rue jusqu'au cœur de nos institutions, comme ce fut le cas aujourd'hui, comme cela sera rappelé lors de la *Pride* ce samedi, et il se poursuivra avec détermination durant les prochains mois. Vous pouvez compter sur moi pour qu'il en soit ainsi, comme vous avez pu compter sur ma prédécesseure, Sarah Schlitz, et sur l'ensemble de ce gouvernement.

**10.08 Simon Moutquin** (Ecolo-Groen): Madame la secrétaire d'État, je vous remercie pour la force de vos convictions. Nous en avons tous et toutes besoin. Je compte d'ailleurs sur vous pour que les chantiers entamés pour plus d'égalité soient poursuivis et que de nouveaux soient entamés.

Aujourd'hui, nous avons deux objectifs. Premièrement, il ne faut pas baisser la garde, il faut rester vigilants. Les actes qui ont été commis durant ces derniers jours nous le montrent. Le deuxième est plus personnel. Parfois, assumer son orientation sexuelle, son genre, c'est une souffrance. C'est un combat contre soi-même, contre la société qui nous impose des cadre et des normes. C'est un combat parfois familial. C'est aussi un combat culturel.

Notre rôle à toutes et tous dans cette Assemblée, quelle que soit notre couleur politique, y compris vous en tant que capitaine, c'est de permettre à toutes et à tous d'aimer qui elles/ils ont envie d'aimer et d'être celles/ceux qu'elles/ils ont envie d'être.

Madame la secrétaire d'État, *love is love*.

**10.09 Robby De Caluwé** (Open Vld): Mevrouw de staatssecretaris, het zal mij altijd een raadsel blijven waarom sommige mensen agressief en gewelddadig worden als andere mensen elkaar graag zien.

U bent als staatssecretaris bevoegd in de kwestie, maar er is ook samenwerking met Justitie en Binnenlandse Zaken nodig. Bovendien is de strijd tegen holebifobie er niet een van één dag, maar van decennia. Meer nog, het is een strijd die we niet alleen in de politiek moeten aangaan, laat staan dat we die louter dankzij de politiek zouden kunnen winnen.

Aan iedereen die zingt en bid voor een geweldloze samenleving, in onze scholen of op straat: *practice what you preach*. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid opnemen, door niet weg te kijken bij onaanvaardbaar gedrag, door ongepaste opmerkingen niet weg te lachen.

Mevrouw de staatssecretaris, ik kijk uit naar uw beleidsverklaring. Ik kijk uit naar uw initiatief om het SOGIESC-actieplan af te stemmen op de acties van onze regio's.

Het verbod op reconversie therapie moet er ook dringend komen. Ik hoop dat wij daar samen werk van kunnen maken.

**10.10 Sophie Rohonyi** (DéFI): Madame la secrétaire d'État, je vous remercie d'avoir rappelé l'ensemble des mesures qui ont été prises par votre gouvernement pour lutter contre ces violences. Vous pouvez compter sur le soutien de mon parti DéFI. Mais à côté de votre plan fédéral, il manque toujours un plan interfédéral qui obligerait l'ensemble des entités fédérées et le fédéral à travailler ensemble sur ce sujet crucial.

Je me dois de relever deux incohérences. Premièrement, vous nous dites que vous êtes déterminée à lutter contre l'impunité et les délits de haine, notamment sur les réseaux sociaux. Or, nous savons que tant que l'article 150 de la Constitution ne sera pas modifié, cette insupportable impunité demeurera. Deuxièmement,

vous dénoncez cette pratique stigmatisante d'exiger des seuls hommes homosexuels une période d'abstinence sexuelle pour pouvoir donner leur sang. La Vivaldi avait l'occasion de mettre fin à cette période d'abstinence mais elle l'a maintenue. J'ose espérer sincèrement que l'on va pouvoir y mettre fin parce qu'elle maintient un amalgame insupportable entre homosexualité et MST.

**10.11 Catherine Fonck** (Les Engagés): Madame la secrétaire d'État, des actions de prévention sont menées mais les comportements intolérables et les délits doivent être sanctionnés. Ce n'est qu'ainsi qu'on luttera effectivement contre l'homophobie et la transphobie.

Au-delà des bonnes intentions, et vous avez rappelé les différents plans, toute une série de points de ce plan-ci ne sont toujours pas concrétisés. Les annonces doivent pouvoir être traduites dans les textes et les faits, non seulement au fédéral mais aussi à tous les niveaux de pouvoir.

Le respect, la tolérance, la solidarité sont des valeurs centrales de notre société. La liberté d'aimer aussi. Les droits de tous doivent pouvoir être garantis, quelle que soit l'orientation sexuelle ou quelle que soit l'identité de genre.

**10.12 Marie-Christine Marghem** (MR): Madame la secrétaire d'État, vous n'avez pas répondu à toutes les questions mais vos intentions sont fortes et bien exposées. Nous vous laisserons le temps nécessaire pour appliquer concrètement ce qui en ressort.

Nous voulons vous rappeler que les discriminations encore existantes dans le cadre législatif doivent être éliminées par une approche résolument universaliste. Il ne s'agit pas d'accorder des droits ou des libertés spécifiques à certaines personnes ou groupes mais de garantir que chacun jouisse des mêmes droits et libertés quelle que soit son orientation sexuelle ou son identité de genre.

Car l'actualité internationale dans certains pays européens et aux États-Unis démontre que les libertés acquises restent fragiles et bien souvent quand les droits des LGBTQIA+ sont menacés, ceux des femmes le sont également.

À travers ces dossiers, nous voulons que des droits humains garantissent l'égalité des chances de la démocratie et de la liberté, sachant que les droits humains appartiennent à tous nos semblables, même si nous sommes tous identiquement différents. Nous ne devons pas nous ressembler pour nous rassembler.

**10.13 Christophe Lacroix** (PS): Madame la secrétaire d'État, légitimement, je suis fier de siéger au sein d'une assemblée qui arbore aujourd'hui les couleurs de l'arc-en-ciel et les valeurs de lutte contre toutes les discriminations.

Je suis fier d'appartenir à un groupe politique qui a toujours été historiquement à la pointe pour défendre les droits des personnes LGBTQIA+ – mariage, adoption pour toutes et tous, recours à la PMA, loi anti-discrimination, protection des mineurs intersexes. Dans votre combat, vous trouverez en nous des alliés de tous les jours, aujourd'hui et demain.

Je pense que le plan interfédéral est crucial car, en dehors des agressions individuelles, il y a des mouvements conservateurs européens, mondiaux, gérés par l'extrême droite et les fondamentalismes religieux qui remettent non seulement en cause le droit des femmes mais aussi celui des LGBTQIA+.

Face à ces organisations, nous devons rester vigilants. Vous l'avez dit: c'est un combat de tous les jours; c'est un combat permanent!

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

**11 Vraag van Wouter Raskin aan Georges Gilkinet (VEM Mobiliteit) over "De verkeersveiligheidscijfers" (55003520P)**

**11 Question de Wouter Raskin à Georges Gilkinet (VPM Mobilité) sur "Les chiffres en matière de sécurité routière" (55003520P)**

**11.01 Wouter Raskin (N-VA):** Mijnheer de minister, "we zullen inzetten op verkeersveiligheid, we zullen het aantal verkeersdoden fors laten dalen, tegen 2030 zelfs halveren en tegen 2050 naar 0 herleiden. Daarvoor rollen we tal van maatregelen uit, zoals een herziening van de wegcode." Er gaat blijkbaar een lichtje branden bij u. Ik refereer natuurlijk aan uw regeerakkoord.

Als ik daar de cijfers omtrent verkeersveiligheid aan toets, zie ik voor 2022 vooral drama. In vergelijking met een jaar eerder is er een stijging van het aantal dodelijke ongevallen – u mag daar niet meewarig over doen – met 8 %. Dat betekent 251 doden, 251 drama's. In een op de drie gevallen gaat het om een fietser of een voetganger. Elke twee dagen overlijdt er een fietser of een voetganger in ons verkeer.

De hele legislatuur vraag ik u al hoever het staat met de herziening van de wegcode. Het is een *work in progress*: u bent er wel mee bezig, maar iets concreets komt er voorlopig niet. Ik hoop dat er wel iets komt, want de legislatuur loopt intussen stilaan ten einde. Ik mag hopen dat u het in de vivaldiregering toch over één zaak eens bent, namelijk dat die verkeersveiligheidscijfers een beschaafd land onwaardig zijn.

Wat is de stand van zaken bij de ambtelijke werkgroep die u begin dit jaar aan het werk gezet hebt en die een aantal ontwerpteksten zou bestuderen? Hebt u hier en nu reeds ontwerpteksten bij de Raad van State en bij de gewesten voor advies overgelegd?

**11.02 Minister Georges Gilkinet:** Mijnheer Raskin, verkeersveiligheid is een topprioriteit. Het gaat immers over mensenlevens. De jongste cijfers van Vias tonen een voorzichtige daling van het aantal verkeersdoden in ons land. Toch is dat geen reden tot juichen. Elk verkeersslachtoffer is er een te veel.

Te hoge snelheid, rijden onder invloed van alcohol of drugs en afleiding achter het stuur zijn de drie grote killers in het verkeer. Die moeten we nog efficiënter aanpakken. Ik wil daarom samen met de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken de drempel voor de onmiddellijke intrekking van het rijbewijs naar beneden halen, van 1,5 naar 1,2 promille. De nieuwe maatregel zal op 1 juni in werking treden.

Voorts is het mijn ambitie om de wegcode aan te passen in samenwerking met de regio's, met een beter evenwicht op de weg tussen actieve weggebruikers en automobilisten, en om de strijd tegen recidivisme op te voeren. Respectloze wegpiraten kunnen we niet tolereren, nooit.

Ik wil specifiek actieve weggebruikers die zich te voet, met de fiets of op een e-step verplaatsen beter beschermen, omdat ze het meest kwetsbaar zijn. De maatregelen die we genomen hebben rond e-steps, zoals het optrekken van de leeftijdsgrens tot 16 jaar, beginnen langzaam te renderen. Het moet echter nog beter. Wat ik absoluut wil vermijden, is *victim blaming*. Mobiliteit is een vrijheid en dat moet zo blijven. Verkeersveiligheid, ook en vooral voor actieve en kwetsbare weggebruikers, is een voorwaarde voor die vrijheid. Daar zal ik elke dag voor vechten met structurele maatregelen, die progressief in werking treden en zullen leiden tot meer veiligheid voor iedereen.

**11.03 Wouter Raskin (N-VA):** Mijnheer de minister, ik ben goed opgevoed, dus ik dank u heel beleefd voor uw antwoord. U hebt echter op geen enkele van mijn vragen geantwoord. U doet al de hele legislatuur hetzelfde: u spreekt wollige taal, in algemeenheden, maar komt nooit met resultaten.

Ik had het over de herziening van de wegcode. Ik hoop dat u nu met iets zult komen, anders wordt het wel heel erg pijnlijk. De treinen zijn nog nooit zo onbetrouwbaar geweest als onder uw groen beleid. U zet geen stappen inzake de herziening van de wegcode. Inzake het rijbewijs met punten rolt de regering vechtend over straat. Er gebeurt gewoon niets. Wanneer het gaat over zot energiebeleid of over het maken van putten en schulden aangaan, dan staat u op de eerste rij. Maar inzake verkeersveiligheid bent u afwezig. U bewijst iedere dag dat waar groen bestuurt, de wereld er niet beter op wordt.

*L'incident est clos.  
Het incident is gesloten.*

La **présidente**: Ceci clôture notre séance des questions orales.

## Propositions et projets de loi

### Voorstellen en wetsontwerpen

**12** Proposition de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, en ce qui concerne la composition du Conseil disciplinaire de la commission de régulation de l'électricité et du gaz (3256/1-3)

**12** Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, wat de samenstelling van de Tuchtraad van de commissie voor de regulering van de elektriciteit en het gas betreft (3256/1-3)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Eliane Tillieux.

#### ***Discussion générale***

#### ***Algemene bespreking***

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

M. Mathieu Bihet, rapporteur, se réfère au rapport écrit.

Quelqu'un demande-t-il la parole? (*Non*)

Vraagt iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.

De algemene bespreking is gesloten.

#### ***Discussion des articles***

#### ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(3256/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3256/3)**

La proposition de loi compte 4 articles.

Het wetsvoorstel telt 4 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.

Er werden geen amendementen ingediend.

*Les articles 1 à 4 sont adoptés article par article.*

*De artikelen 1 tot 4 worden artikel per artikel aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

**13** Projet de loi relatif à l'accès aux ressources génétiques et au partage juste et équitable des avantages découlant de leur utilisation et modifiant la loi organique du 27 décembre 1990 créant des fonds budgétaires (3278/1-3)

**13** Wetsontwerp betreffende de toegang tot de genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit hun gebruik en tot wijziging aan de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen (3278/1-3)

#### ***Discussion générale***

## ***Algemene bespreking***

La discussion générale est ouverte.  
De algemene bespreking is geopend.

Mme Séverine de Laveleye, rapporteur, se réfère au rapport écrit.

**13.01 Séverine de Laveleye** (Ecolo-Groen): Madame la présidente, chers collègues, j'interviendrai brièvement. Nous avons eu plusieurs échanges en commission, ce n'est donc pas la peine de refaire exactement la même chose.

Malgré tout, je pense qu'il importe de se rappeler que ce Protocole de Nagoya a été adopté en 2010 lors de la COP10 sur la biodiversité, et qu'il a été ratifié par la Belgique en 2016. Il vise – et c'est important, car même si cela paraît très distant, c'est vraiment très concret pour beaucoup de communautés sur notre planète – le partage juste et équitable des avantages découlant de l'utilisation des ressources génétiques.

Les ressources génétiques sont utilisées par la recherche mais aussi par les entreprises. En effet, de nombreuses entreprises dans le monde s'appuient sur les ressources génétiques et les savoirs traditionnels des communautés locales pour développer de nouveaux produits. On parle de produits utilisés dans les secteurs très diversifiés que sont l'agriculture, l'agro-alimentaire, la biotechnologie, la pharmacie, l'herboristerie, l'horticulture et les cosmétiques.

Ce qu'il faut bien comprendre, c'est que l'utilisation de ces ressources génère énormément d'argent pour ces entreprises. Et le principe du Protocole de Nagoya est bien de protéger les détenteurs de ces ressources et de les associer à l'usage qui en est fait par la mise en place d'un cadre légal. Car, jusqu'à aujourd'hui, les entreprises pouvaient se servir – ou en tout cas pensaient pouvoir se servir – un peu dans différents pays et pouvaient faire fructifier leur propre chiffre d'affaires sans trop se préoccuper de savoir ce qu'en pensaient les personnes et les communautés qui utilisaient ces ressources depuis longtemps.

Dans ce projet de loi, on parle donc bien sûr uniquement de ressources génétiques mobilisées par le fédéral; on parle donc de ressources génétiques utilisées par les établissements de recherche fédéraux, et de ressources génétiques présentes dans les espaces marins qui sont sous la juridiction belge.

Ces ressources ont été acquises depuis des décennies et proviennent de divers pays, pour les ressources fédérales dont nous parlons. Nous avons en effet la chance, dans notre pays, d'avoir des établissements de recherche fédéraux qui ont une longue histoire de coopération scientifique avec des institutions scientifiques du monde entier, et en particulier des pays en développement – et en partie les anciens pays que la Belgique a colonisés.

Le projet de loi crée une obligation de notification de l'utilisation commerciale ou non commerciale des ressources génétiques fédérales.

Par ailleurs, les avantages qui seront partagés dans le cadre de cette loi devront être alloués à la conservation de la diversité biologique; c'est un des énormes défis auxquels nous sommes confrontés aujourd'hui, et auxquels notre gouvernement tente d'apporter des réponses.

La loi dispose que l'autorité compétente pourra consulter les parties prenantes pour décider de l'allocation des avantages monétaires ou non monétaires.

Je conclus en disant que ce projet de loi répond donc aux préoccupations des écologistes à deux titres. Il accorde aux communautés autochtones et locales une reconnaissance de leurs connaissances, de leurs innovations et des pratiques qu'elles ont développées et, en même temps, un droit d'accorder l'accès à certaines ressources génétiques, ou non. C'est donc un principe de justice et d'équité, qui est très proche des préoccupations des écologistes.

À ce titre-là, nous serons évidemment très heureux de voter ce projet de loi tout à l'heure. J'en profite pour remercier la ministre qui l'a défendu en commission et qui est présente aujourd'hui.

**13.02 Kurt Ravyts** (VB): Het lijkt geen twijfel dat het wetsontwerp straks op een kamerbrede goedkeuring zal kunnen rekenen. Het verleent uitvoering aan het Protocol van Nagoya inzake de toegang tot de federale genetische rijkdommen en de verdeling van de voordelen van het gebruik ervan. We hebben het dan uiteraard over de toegang tot het materiaal in de federale onderzoeksinstituten en in de Belgische territoriale wateren, namelijk de Noordzee. Mijn fractie is wat geërgerd, niet voor het eerst, over het moeizame totstandkomingsproces in dit artificiële land bij de omzetting van internationale wetgeving. En dan heb ik het nog niet over Europese wetgeving.

Het Protocol van Nagoya is in 2010 aangenomen, namelijk 14 jaar geleden. In 2011 was er al een interministeriële conferentie Leefmilieu, waar men besloot een studie op te starten over de uitvoering van dat protocol in onze Belgische context. In 2013 was die studie klaar en werden enkele aanbevelingen gedaan. De federale overheid beloofde toen gevolg te geven aan die aanbevelingen. In 2016 kwam de interministeriële conferentie Leefmilieu daarover opnieuw samen. Er werd toen een akkoord gesloten over de verdeling van de bevoegdheden tussen de federale Staat en de gewesten. Begin 2019 heeft het Vlaamse Gewest het protocol ten uitvoer gelegd, voor wat zijn bevoegdheden betreft.

Op het federale niveau blijft men blijkbaar wachten op een beleidsdocument over de toepassingsfeer en de verordening van 2014 over de uitvoering van dat protocol. Dat beleidsdocument was pas in 2020 klaar. Intussen zijn we halfweg 2023. Mevrouw Khattabi, u had tweeënhalf jaar de tijd nodig om dit wetsontwerp aan ons voor te leggen. Dat is toch wel bijzonder lang. Ik heb dan ook samen met nog een aantal andere collega's mijn ergernis daarover uitgesproken en ik herhaal die vandaag nogmaals. Dit is geen voorbeeld van goed bestuur. Een echt antwoord op de vraag waarom dit zo laat komt, krijgen we eigenlijk nooit. Goed, het zij zo.

We zullen dit wetsontwerp echter wel goedkeuren.

**13.03 Greet Daems** (PVDA-PTB): Collega's, dit wetsontwerp zet het Nagoya-protocol over genetische rijkdommen en de bijbehorende EU-richtlijn om in Belgisch recht. Het wetsontwerp probeert het patenteren van genetische rijkdommen te reguleren.

Het Nagoya-protocol en dit ontwerp bieden echter geen garanties tegen de uitbuiting van genetische rijkdommen door multinationals. Het patenteren van levend materiaal wordt namelijk niet verboden. Met de PVDA verzetten we ons principieel tegen patenten op al wat leeft. Wij zullen ons op dit wetsontwerp dan ook onthouden.

**13.04 Minister Zakia Khattabi**: Mevrouw de voorzitter, ik erken dat wij reeds lang geleden over dit ontwerp hadden kunnen stemmen. Dat is een objectief feit. Andere landen hebben het misschien sneller dan wij gedaan, maar dat komt omdat ze een andere keuze hebben gemaakt.

Ils ont décidé de faire la transposition la plus *light* possible. En effet, ils ont décidé de ne pas organiser l'accès, ni l'obligation de partage.

Dit zijn de thema's waaromtrent wij expertise moesten inwinnen om te kunnen beslissen wat de meest solidaire weg is om de landen te betalen, als ik het zo mag zeggen.

Effectivement, il y a une différence, mais c'est aussi le choix de la transposition qui a nécessité une expertise.

Mevrouw Daems, over de patenten (sur les brevets), je peux vous suivre sur le principe. Il n'en reste pas moins que les pays industrialisés ont pris dans les pays du Sud plusieurs ressources génétiques sans leur rendre la monnaie sonnante et trébuchante que cela a rapporté aux entreprises qui l'ont fait. Je suis donc surprise que, dans un souci de justice, vous ne soutenez pas le texte. En tout cas, nous en prenons acte.

Je remercie les députés avec lesquels j'ai travaillé sur ce dossier en commission.

**13.05 Thierry Warmoes** (PVDA-PTB): Madame la présidente, Mme Daems a dû partir en raison d'une urgence.

Madame Khattabi, nous ne nous opposons pas au projet, puisque nous avons dit que nous nous abstiendrions.

Par principe, nous sommes contre la commercialisation du vivant. Je souhaitais dissiper toute ambiguïté à ce propos. Votre texte va donc dans le bon sens, mais certainement pas assez loin pour nous.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)  
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.  
De algemene bespreking is gesloten.

### **Discussion des articles** **Bespreking van de artikelen**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(3278/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3278/3)**

Le projet de loi compte 18 articles.  
Het wetsontwerp telt 18 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.  
Er werden geen amendementen ingediend.

*Les articles 1 à 18 sont adoptés article par article.*  
*De artikelen 1 tot 18 worden artikel per artikel aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.  
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

**14** **Proposition de résolution relative à l'interdiction des importations de diamants russes et à l'ajout de l'entreprise Alrosa au dixième train de sanctions européennes contre la Fédération de Russie (3141/1-6)**  
**14** **Voorstel van resolutie betreffende het verbod van import van Russische diamant en de toevoeging van het bedrijf Alrosa aan het tiende Europese sanctiepakket tegen de Russische Federatie (3141/1-6)**

Proposition déposée par:  
Voorstel ingediend door:  
Vicky Reynaert.

### **Discussion** **Bespreking**

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(3141/6)**  
De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking (Rgt 85, 4) **(3141/6)**

L'intitulé a été modifié par la commission en "proposition de résolution relative à l'insertion de l'interdiction d'importation de diamants russes dans la liste des sanctions européennes contre la Fédération de Russie".  
Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "voorstel van resolutie betreffende de opname van het verbod van import van Russische diamant op de Europese sanctielijst tegen de Russische Federatie".

La discussion est ouverte.  
De bespreking is geopend.

M. Michel De Maegd, rapporteur, se réfère au rapport écrit.

**14.01** **Anneleen Van Bossuyt** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik wil een en ander kort schetsen. Bij de tekst die oorspronkelijk op tafel lag, hadden wij onze twijfels. Nu zijn we echter blij. De tekst is bijna helemaal herschreven in vergelijking met de oorspronkelijke tekst, misschien enigszins tot spijt van de indienster.

De nieuwe tekst is meer gealigneerd met wat Vlaanderen, de diamantsector en zeker ook de eerste minister steeds als standpunt hebben ingenomen met betrekking tot het onderwerp. De handel in diamant is namelijk iets wat wij doordacht moeten aanpakken, om te verhinderen dat die handel zich gewoon zou verplaatsen naar andere markten. Er worden er verschillende vaak genoemd, onder andere Dubai. Dat zou het probleem op zich natuurlijk niet oplossen. In dat geval zouden de Russen enkel via een andere weg die financiële middelen ontvangen.

Wij steunen ook de in de resolutie voorgestelde oprichting van een mechanisme dat zou worden ingevoerd conform met wat op G7-niveau wordt beslist. Als het op die manier zou worden ingevoerd, dan zou dat een reële stap voorwaarts betekenen en zou het niet louter om een symbolische maatregel gaan.

Ik heb het in de commissie opgemerkt en wil van de gelegenheid gebruikmaken om het ook hier op te werpen, wij blijven verbaasd over verzoek 4, waarin aandacht en via flankerend beleid zelfs ondersteuning wordt gevraagd voor de artisanale mijnbouw, teneinde hen te laten deelnemen aan het traceringsysteem. Artisanale mijnbouw klinkt wel sympathiek, maar heeft helemaal niets te maken met kleinschalige ontginning of andere sympathieke zaken die bij het woord artisanal kunnen worden bedacht. Het gaat hier integendeel over een niet-duurzame vorm van mijnbouw die gelinkt is aan uitbuiting, oorlog, ziektes en de verwoesting van natuur en leefmilieu. Dat stellen niet alleen wij, u kunt dat ook gewoon nalezen op de website van de FOD Buitenlandse Zaken.

Het blijft ons dus verbazen dat er in de voorliggende tekst aandacht en zelfs ondersteuning wordt gevraagd voor die vorm van mijnbouw.

**14.02 Samuel Cogolati** (Ecolo-Groen): Madame la présidente, chers collègues, enfin! Plus d'un an après le début de la guerre en Ukraine, peu de gens comprenaient encore pourquoi les diamants russes étaient complètement immunisés et pourquoi les diamants russes n'étaient pas frappés de sanctions comme tant d'autres secteurs et autres métaux précieux provenant de Russie.

Je suis très fier de pouvoir enfin voter ici, en séance plénière de la Chambre des représentants de Belgique, un appel aussi clair à des sanctions contre les diamants russes. Je me permets de rappeler le premier point dans le dispositif de la résolution qui consiste à instaurer une interdiction d'importation visant le commerce tant direct qu'indirect de diamants russes, accompagnée d'un mécanisme de traçabilité conforme à ce que le G7 est en train de développer.

Aujourd'hui, la réalité, chers collègues, c'est qu'un onzième paquet de sanctions est actuellement en cours de négociation au niveau européen. Dans la dernière proposition de la Commission européenne, il n'y a aucune trace de sanction sur les diamants russes. Voilà pourquoi le signal que nous nous apprêtons à envoyer aujourd'hui – je l'espère de tout cœur, à l'unanimité – est aussi important, parce qu'il peut enfin conduire la Commission européenne à inclure les diamants russes dans ses paquets de sanctions.

Je me permets de rappeler pourquoi il est si important de le faire. Je me souviens que, quelques semaines après le début de l'effroyable agression, le crime d'agression russe contre l'Ukraine, le président Zelensky prenait la parole devant notre Assemblée et nous demandait, à pas moins de trois reprises, d'interdire les importations de diamants russes. Il disait que la paix est plus importante que les importations de diamants. Je propose qu'aujourd'hui, nous entendions cet appel du président Zelensky.

Nous avons bel et bien un rôle à jouer. On ne va pas tourner autour du pot. Nous savons que la ville d'Anvers a un rôle tout à fait particulier dans l'importation et le commerce spécifique de diamants russes.

Enfin, la majorité de l'exploitation et de l'exportation des diamants russes est concentrée dans les mains du groupe Alrosa. Ce groupe n'est pas n'importe quelle société privée. C'est un groupe qui est aux mains de l'oligarchie, aux mains du régime autoritaire de Vladimir Poutine. Voilà pourquoi, aujourd'hui, arrêter et sanctionner les diamants russes est faire en sorte d'assécher aussi la machine de guerre de Vladimir Poutine lancée injustement contre les populations civiles en Ukraine.

Personne ici ne veut d'une guerre avec la Russie. En revanche, je pense qu'il est bon de rappeler qu'ici et maintenant, nous aussi, comme Belges et comme Européens, nous avons les moyens d'assécher la machine

de guerre financière de Vladimir Poutine contre les Ukrainiens. Voilà pourquoi nous soutiendrons ce texte, avec néanmoins un petit bémol. Je me permets de le dire, chers collègues, tout n'est pas rose. J'aurais préféré que ce texte puisse aussi inclure le secteur nucléaire russe.

Là aussi, il est complètement fou de constater que, plusieurs mois après le début de la guerre en Ukraine, Rosatom, qui pourtant développe l'arme nucléaire pour le compte de Vladimir Poutine, ne fait pas encore l'objet de sanctions européennes. C'est complètement dingue! C'est le serpent qui se mord la queue. Il est important que, d'une part, nous adoptions des sanctions contre les diamants, mais aussi que, d'autre part, nous puissions le faire à l'égard de l'industrie nucléaire russe. Nous devrions faire avec Rosatom ce que nous faisons avec Alrosa. Je vous remercie.

**14.03 Christophe Bombled (MR):** Chers collègues, nous allons adopter cet après-midi une proposition de résolution visant à soutenir les efforts diplomatiques de la Belgique afin d'introduire le secteur diamantaire russe au sein de la liste des secteurs déjà sanctionnés dans le cadre du conflit en Ukraine.

Deux points doivent être rappelés, avec la plus grande clarté. Premièrement, depuis le 24 février 2022, le gouvernement et notre ministre des Affaires étrangères se sont positionnés de façon claire et sans ambiguïté sur la ligne politique suivante: nous soutenons l'intégrité territoriale de l'Ukraine, nous dénonçons l'agression de la Russie à son égard et les violations de la charte des Nations unies et des conventions de l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE); nous condamnons les violations répétées du droit de la guerre, des droits humains et du droit humanitaire international sur le sol ukrainien, pour lesquels nous luttons contre l'impunité; et enfin, nous soutenons l'Ukraine et son peuple depuis le premier jour, ce qui implique de notre part une aide militaire, civile et humanitaire, illustrée par un nouveau paquet de mesures annoncées ce 12 mai, d'un montant de 90 millions d'euros.

Comme l'a rappelé notre premier ministre à La Haye il y a deux semaines, il n'y a pas de lassitude de la Belgique ou de ses alliés à aider l'Ukraine, comme le prouvent les réponses apportées par Berlin, Paris et Londres lors de la tournée du président ukrainien ce week-end. C'est aussi un message de fermeté et d'engagement à long terme envoyé au pouvoir russe actuel.

Le deuxième point à rappeler, c'est que cette guerre ne pourra être gagnée par un seul type de mesure à court terme. Nous devons soutenir l'Ukraine dans son combat contre la Russie, notamment par l'envoi d'armes et de munitions à Kiev. Et nous le faisons. Nous devons convaincre les pays non occidentaux, qui considèrent ce conflit comme purement européen, qu'il a des implications pour leur sécurité au sens large et pour l'architecture globale de la sécurité internationale. Nous le faisons! Nous devons, à long terme, réfléchir à la nouvelle configuration du continent européen résultant de ce conflit. Nous le faisons!

Nous devons utiliser, en coordination avec nos alliés, tous les instruments à notre disposition pour empêcher le pouvoir russe actuel de continuer à mener cette guerre et d'infliger à l'Ukraine des dommages physiques et humains supplémentaires. Nous devons tout faire pour affaiblir l'armée et le complexe militaro-industriel russe. Cela passe notamment par des sanctions économiques efficaces contre la Russie et son outil militaire de façon directe ou indirecte, en diminuant les ressources financières qu'elle peut mobiliser pour poursuivre son agression contre l'Ukraine.

La Belgique, à travers les dix paquets de sanctions déjà adoptés et le onzième en préparation, a toujours suivi cette ligne politique. Elle œuvre, en préparation du Sommet du G7 qui aura lieu, à Hiroshima, fin de cette semaine, et au sein des institutions européennes, pour une interdiction des importations directes des diamants russes, mais aussi des importations indirectes, couplées avec une meilleure traçabilité tout au long de la chaîne de valeur, en utilisant les solutions technologiques nouvelles.

Les experts que nous avons pu consulter nous ont expliqué les complexités de ce dossier. Je le répète, l'objectif est d'exclure à terme tous les diamants russes bruts ou taillés des marchés européens et de préserver le rôle de la Belgique comme place de commerce crédible et transparente dans un secteur qui crée de nombreux emplois dans notre pays.

Je suis convaincu que cette proposition de résolution combine les différentes facettes de ce dossier et que le soutien politique du Parlement au gouvernement fera œuvre utile.

**14.04 Steven De Vuyt** (PVDA-PTB): Collega's, wij zullen deze tekst steunen. Belangrijk voor ons is dat het geen sancties zijn die grote delen van de bevolking treffen, wat vaak gebruikelijk is bij sanctieregimes. In dit geval zijn ze vooral gericht tegen vertrouwelingen en bondgenoten van de Russische president en tegen het bedrijf Alrosa, dat banden heeft met de militaire industrie en waar de Russische oorlogskas rechtstreeks door gefinancierd wordt.

Wij willen benadrukken dat het bij de diamantsector in Antwerpen niet enkel over handelaars gaat en ook niet enkel over Russische diamanten. Daar zijn ook duizenden Belgische jobs aan verbonden. Wereldwijd gaat het uiteraard om nog veel meer jobs. Wij willen niet dat die mensen getroffen worden door het importverbod. Die mensen moeten beschermd worden tegen de gevolgen van de sancties. Anders komt men weer uit bij sancties die in wezen niets veranderen maar die wel jobs kunnen kosten in België.

Wij mogen echter, jammer genoeg, niet de illusie koesteren dat deze tekst een fundamenteel verschil zal maken in deze oorlog. Het belangrijkste resultaat van deze resolutie kan zijn dat België voortaan niet meer betrokken is bij de diamanthandel met Rusland. De handel zal echter verschuiven naar de Verenigde Arabische Emiraten of naar India, waardoor de impact op de Russisch oorlogskas minimaal zal zijn en dat ook zal blijven volgens de meeste panelleden die wij gehoord hebben tijdens de hoorzitting.

Dit mag natuurlijk geen argument zijn om het niet te doen. Toen het ging om het abrupt afschakelen van Russisch gas, vonden de meeste partijen in dit halfrond het normaal dat vele mensen in Europa, en vooral in België, nog meer de dieperik werden in gesleurd door torenhoge energiefacturen, terwijl Rusland zijn afzetmarkt verlegd heeft naar het Oosten.

Het is toch bijzonder cynisch dat de diamantsector, die doorgaans geen impact heeft op het leven van vele gewone werkende mensen, de dans zou ontspringen. Wij moeten constateren dat de diamantsector blijkbaar een grotere hefboom heeft dan de energiefacturen van duizenden werkende gezinnen. Dat is toch een bijzondere vaststelling.

Er wordt inderdaad veel verwacht van het G7-proces, waardoor in de belangrijkste afzetlanden van afgewerkte diamanten – bijvoorbeeld de Verenigde Staten, die meer dan 50 % van de afgewerkte diamanten afnemen – een Kimberleyproces bis op gang kan worden getrokken waarbij aan de diamanthandelaars uit de Verenigde Arabische Emiraten en India kan worden opgelegd dat diamanten niet van Russische oorsprong mogen zijn; een soort due-diligenceproces waarbij diamanten worden geweerd die de illegale oorlog van Rusland tegen het Oekraïense volk sponsoren.

Het is natuurlijk maar de vraag of India en de Verenigde Arabische Emiraten hieraan zullen meewerken. Zoals verschillende experts in de commissie hebben aangevoerd, kan de maatregel immers gemakkelijk worden ontweken door het label van *mixed origins* en kan gemakkelijk stempelfraude worden gepleegd.

Dat mag geen argument zijn om het niet te doen. In de commissie heb ik de metafoor gebruikt dat er ook af en toe mensen door het rode licht rijden, maar dat dat geen argument mag zijn om lichtengeregelde kruispunten af te schaffen.

Als het ons echt menens is om de oorlog in Oekraïne zo snel mogelijk te beëindigen, dan zullen we ook voor een andere aanpak moeten kiezen dan enkel maar de oplopende reeks sancties waar tot nog toe voor gekozen is. Het resultaat daarvan is duidelijk. We zijn jammer genoeg nog altijd geen stap dichterbij het beëindigen van de oorlog. Als we die echt willen beëindigen, dan zal ook moeten worden ingezet op een diplomatieke aanpak, die vandaag jammer genoeg, ook op Europees niveau, nog altijd ontbreekt.

Zoals ik al heb gezegd, zullen wij deze tekst steunen.

**14.05 Vicky Reynaert** (Vooruit): Mevrouw de voorzitter, beste collega's, ongeveer een jaar en twee maanden geleden, op 31 maart 2022, sprak de Oekraïense president Zelensky de plenaire vergadering van het Parlement toe. Vandaag, 14 maanden later, vecht Oekraïne nog steeds tegen de Russische inval. De beelden die ons uit Marioepol, uit Bachmoet en uit vele steden uit het oosten van Oekraïne hebben bereikt, laten weinig aan de verbeelding over. De wreedheid die tegen de Oekraïense bevolking wordt begaan, is onvoorstelbaar en onaanvaardbaar.

Op die 31ste maart vroeg de Oekraïense president aan het Parlement waarom Russische diamanten en de bijbehorende inkomsten voor ons land belangrijker zijn dan de strijd die de Oekraïners voeren. "Is vrede niet veel meer waard dan diamanten en geld?", luidde zijn vraag.

Het antwoord van ons land bleef aanvankelijk uit. Het werd stil. Het ongemakkelijke stilzwijgen van ons land stond in schril contrast met de vechtlust die het Oekraïense volk toont in zijn strijd.

Ondertussen bleef de handel in Russische diamanten met ons land verdergaan. In januari van dit jaar was die handel goed voor 132 miljoen euro. Dat is het niveau van voor de start van de oorlog tegen Oekraïne. Die opbrengsten vloeien rechtstreeks naar het Russische mijnbedrijf Alrosa, dat voor een derde in handen van het Kremlin is. De winsten die Alrosa maakt financieren de oorlog tegen Oekraïne. Dat heeft de hoorzitting in het Parlement duidelijk aangetoond.

De houding van ons land ten opzichte van Oekraïne en ten opzichte van andere economische sectoren die de sancties wel nauwgezet volgen, is onbegrijpelijk, des te meer omdat hierdoor de reputatie van België en Antwerpen als een duurzaam en ethisch diamantcentrum wordt ondermijnd.

Beste collega's, daarin moet voor ons verandering komen. Het belang van onderhavig voorstel van resolutie ligt dan ook in het politieke signaal dat het Belgische Parlement zich, hopelijk unaniem, schaart achter een importverbod voor Russische diamanten in de Europese Unie en bijgevolg dus ook een importverbod voor Russische diamanten in ons land, zodat er eindelijk een einde wordt gemaakt aan de financiering van de Russische wreedheden door de handel met ons land.

De sancties kunnen worden opgenomen in een volgende Europees sanctiepakket. De regering krijgt dus een duidelijk parlementair mandaat om dat onderwerp daar op tafel te leggen. Beste collega's, we komen van ver ten opzichte van de oorspronkelijke stilzwijgende houding.

Daarnaast moet er werk gemaakt worden van de traceerbaarheid van de diamanten, zowel op Europees als op internationaal niveau, zodat de sancties niet worden omzeild. Het door de G7 uitgewerkte kader is zeker een goed begin; hoe dan ook moet het er snel komen, anders gebeurt er niets.

Inderdaad, collega Van Bossuyt, ook ik had graag gezien dat de vermelding van Ivanov en de groep Alrosa op de sanctielijst in de tekst behouden was. Maar het belang van onderhavig voorstel van resolutie is dat het Parlement hiermee een signaal geeft. Zoals gezegd, we komen van heel ver en ik ben tevreden dat het cruciale deel van de tekst overeind is gebleven.

Beste collega's, bedankt voor uw steun. Ik hoop dat we meteen de tekst unaniem kunnen goedkeuren.

**14.06 Georges Dallemagne** (Les Engagés): Madame la présidente, je voudrais d'abord saluer les auteurs de cette proposition de résolution et notamment Mme Vicky Reynaert. Il s'agit d'un sujet important. Il faut dire les choses clairement. Le financement de la guerre d'agression de la Russie en Ukraine par le commerce des diamants à Anvers est une honte. C'est une honte pour la Belgique et pour ce commerce. C'est inacceptable. Cela a duré trop longtemps.

Je vous remercie de mettre ce sujet à l'ordre du jour de notre Parlement. Je me réjouis de cette proposition de résolution. Je me réjouis notamment du point 1 que mon collègue M. Gogolati vient de souligner. Seulement, il a oublié les deux premiers mots. Ils sont importants. On propose une interdiction au Conseil européen. Sur ce point, je voudrais attirer l'attention des collègues sur ce qui pourrait être un jeu de dupes. Cela serait une forme d'hypocrisie.

Nous voterions une résolution et, en même temps, votre gouvernement ne met pas à l'ordre du jour la question des diamants dans le 11<sup>e</sup> paquet de sanctions. Il a même freiné la mise sur la table de cette question dans les discussions en cours sur ce 11<sup>e</sup> paquet de sanctions.

Je ne voudrais pas qu'ici, nous jouions les *good guys* et que, dans notre dos, une autre partition soit en train d'être jouée concernant le commerce des diamants à Anvers.

Chers collègues, je vous demande qu'à l'occasion du vote de cette résolution – et nous la voterons –, il y ait

une démarche active de la part de l'ensemble des collègues, notamment de ceux qui portent cette résolution, pour que la Belgique mette enfin à l'ordre du jour l'embargo sur le commerce des diamants à Anvers. Cela me paraît essentiel. L'inverse me paraîtrait scandaleux ou, en tout cas, inopportun. C'est la première remarque.

La deuxième remarque, c'est qu'en fait tout va se passer au G7. Nous l'avons entendu lors des auditions et des débats pour l'adoption de cette résolution. Le G7 se réunit dans quelques jours, du 19 au 21 mai. Là aussi, il est extrêmement important que ce message soit porté, qu'il soit ferme. Parce qu'en effet, on nous dit qu'aujourd'hui, en réalité, tout est prêt pour que nous puissions tracer les diamants. Deux techniques existent: soit celle du passeport qui accompagnerait le diamant de son extraction jusqu'à sa commercialisation, soit celle de ce qu'on a appelé l'ADN, qui est la signature biochimique, chimique ou physique de ce diamant. J'aimerais que, là aussi, nous soyons certains d'être proactifs.

Voilà donc les deux remarques que je voulais faire. On sait bien que, parfois, il y a de bonnes intentions, il y a des gestes importants, il y a des déclarations fermes. Mais j'aimerais vraiment que, désormais, nous passions de la parole au geste et que nous arrêtions, à travers le commerce des diamants, de financer cette guerre d'agression en Ukraine. Chers collègues, je compte sur vous pour que vous soyez effectivement très clairs et très fermes sur cette question-là. Je vous remercie.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)  
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion est close.  
De bespreking is gesloten.

Aucun amendement n'a été déposé.  
Er werden geen amendementen ingediend.

Le vote sur la proposition aura lieu ultérieurement.  
De stemming over het voorstel zal later plaatsvinden.

**15** **Projet de loi domaniale (3275/1-3)**  
**15** **Ontwerp van domaniale wet (3275/1-3)**

**Discussion générale**  
**Algemene bespreking**

La discussion générale est ouverte.  
De algemene bespreking is geopend.

M. Hugues Bayet, rapporteur, renvoie à son rapport écrit.

**15.01** **Wouter Vermeersch (VB)**: Mevrouw de voorzitter, wees gerust, ik zal mijn tussenkomst bijzonder kort houden, net als deze tekst zelf. Dit ontwerp van domaniale wet omvat slechts enkele pagina's. Niettemin worden er door verschillende overheidsdiensten bij proces-verbaal van overgave overheidseigendommen zoals gronden, gebouwen en dergelijke verkocht aan private vennootschappen en personen.

Wij worden hier als parlementsleden gevraagd om deze verkopen allemaal goed te keuren, zonder de specifieke omstandigheden te kennen, zonder dat we het juridische kader van al deze verkopen kennen. Bij deze oplistings krijgen we geen verdere informatie. We hebben hierover in de commissie nochtans heel wat vragen gesteld aan de minister. Wat is de reden voor de verkoop van deze eigendommen? Welke criteria werden daarvoor gebruikt? Welke zijn de voorwaarden? Was de prijs correct?

Stel dat een van deze overheidseigendommen 3 miljoen euro waard is en hier voor 1,5 miljoen euro wordt verkocht, hoe kunnen wij dat controleren? Wat was de prijs van de verkoop en welke waren de mechanismen om de naleving ervan te waarborgen? Welke regels en procedures werden uiteindelijk gevolgd bij de verkoop? Hoe werden de transparantie en de controle gewaarborgd? Bij al deze zaken stellen wij ons tot vandaag vragen.

Het gebrek aan transparantie is verontrustend, net als het gebrek aan verantwoording over deze deals. Het is niet duidelijk hoe deze verkoopbeslissingen tot stand zijn gekomen, of ze uiteindelijk in het belang zijn van de belastingbetaler en of ze ook op die basis zijn genomen.

Ik verwijs bijvoorbeeld naar vorige regeringen. Collega's die hier al langer zitten dan ikzelf kunnen zich dat wellicht beter voor de geest halen. Denk aan de regeringen-Verhofstadt. Toen vonden verschillende verkopen plaats van overheidseigendommen waar we ons tot op vandaag vragen bij kunnen stellen. In dit ontwerp gaat het uiteraard niet over de befaamde sale-and-leasebackconstructies, maar niettemin hebben er verkopen plaatsgevonden waar vraagtekens bij geplaatst kunnen worden. Tot vandaag betaalt de belastingbetaler nog steeds de rekening. Ik denk daarbij aan de vele gebouwen van Justitie, maar ondertussen ook aan de verkoop van de Financietoren en dergelijke. De verkoop van deze gebouwen gebeurde vaak snel en ondoordacht om begrotingen te redden.

Wij vragen ons af hoe dat allemaal gebeurd is. Wij moeten hier al die verkopen goedkeuren, maar zonder bijkomende informatie stellen wij ons toch terughoudend op om zomaar kwijting te geven, zeker aan deze regering. Om die reden zal onze partij zich bij de stemming over dit stuk onthouden.

**15.02 Sander Loones (N-VA):** Mevrouw de voorzitter, ik was niet zinnens om het woord te nemen, maar gelet op de vorige uiteenzetting, wil ik toch even kort iets zeggen. Er wordt een sfeer gecreëerd dat hier van alles aan de hand kan zijn. Voor alle duidelijkheid, ik ben zelf geen lid van de administratie die het begeleid heeft, ik ken zelf de dossiers natuurlijk niet. Wij hebben hierover wel gedebatteerd in de commissie met de minister. Onze fractie heeft zelf ook een aantal onderzoeken gedaan naar de verkopers van deze eigendommen. Het gaat hier niet over gigantische bedragen of grote zaken.

Ik vind het goed dat de gevoeligheid voor het thema begroting stijgt in dit Parlement en dat er bezorgdheid is wanneer er zaken gebeuren, dat men wil bekijken of het goed en consequent gebeurt. Als wij echter deze verkopen bekijken, zien wij toch indicaties dat het logische verkopen zijn. Het gaat om mensen die in de buurt wonen en die eigendommen lijken te verwerven. De bedragen lijken ook niet onmiddellijk aanleiding te geven tot bijzondere rariteiten. Dat werd ook expliciet bevestigd door de minister van Financiën.

Ik wilde vooral het woord nemen omdat een beetje de vergelijking wordt gemaakt met wat er is gebeurd onder de regering-Verhofstadt, wat toen met de Justitiegebouwen is gebeurd. Dit is toch wel van een heel andere orde.

Wij zullen dit wetsontwerp goedkeuren. Men moet consequent zijn in zijn discours. Ik kan natuurlijk niet constant zeggen dat het slecht gaat met de begroting en als er dan stappen worden gezet die goed zijn voor de begroting, ook al gaat het hier om een klein dossier, die niet ondersteunen. Het past dan om stappen die goed zijn voor de begroting te ondersteunen.

**15.03 Wouter Vermeersch (VB):** Mijnheer Loones, wij hekelen het gebrek aan transparantie en het feit dat wij daarop geen controle kunnen uitoefenen. Behalve de oplijsting van vandaag krijgen wij geen extra informatie. Ik heb heel wat vragen gesteld, ook aan de minister, maar die zijn eigenlijk niet beantwoord. Ik had de indruk dat de minister van die dossiers ook niet concreet op de hoogte was en dat het louter een formaliteit is die moet worden afgehandeld door het Parlement. Onze fractie zegt echter heel duidelijk dat zij geen zaken zal goedkeuren wanneer wij onze taak als Parlementsleden niet ten volle kunnen uitoefenen.

U zegt in uw betoog dat het u logisch lijkt te zijn en dat het geen aanleiding lijkt te geven, maar als ik als Parlements lid iets goedkeur, wil ik er zeker van zijn dat alles logisch is en dat het geen aanleiding kan geven tot problemen in de toekomst. Als wij die zekerheid niet hebben, zitten wij er als Parlementsleden bij voor spek en bonen en moeten wij gewoon als een stemmachine zaken goedkeuren die niet ten gronde te controleren vallen vanuit onze positie. Daarom stemmen wij niet tegen, want ik kan niet zeggen dat er problemen zijn in het dossier, maar ik ben terughoudend wegens het gebrek aan transparantie, ook gezien het verleden van voorgaande regeringen inzake overheidsgebouwen.

**15.04 Sander Loones (N-VA):** Ik wil het debat niet rekken, maar wij hebben er alleszins niet voor spek en bonen bij gezeten. Integendeel, wij hebben dossiers bekeken en actief onderzoekswerk gedaan om te kijken of de verkopen logisch zijn. Dat lijkt dus in elk geval zo.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)  
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.  
De algemene bespreking is gesloten.

### ***Discussion des articles*** ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.  
(Rgt 85, 4) **(3275/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3275/3)**

Le projet de loi compte 2 articles.  
Het wetsontwerp telt 2 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.  
Er werden geen amendementen ingediend.

*Les articles 1 et 2 sont adoptés article par article.*  
*De artikelen 1 en 2 worden artikel per artikel aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.  
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

**16** **Projet de loi portant des mesures en matière de négociation salariale pour la période 2023-2024**  
**(3261/1-5)**

**16** **Wetsontwerp houdende maatregelen inzake het loonoverleg voor de periode 2023-2024 (3261/1-5)**

### ***Discussion générale*** ***Algemene bespreking***

La discussion générale est ouverte.  
De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Tania De Jonge, rapporteur, verwijst naar het schriftelijk verslag.

**16.01 Björn Anseeuw** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, collega's, mijnheer de minister, van onderhavig wetsontwerp hebben we in de bevoegde commissie twee lezingen gehad, niet het minst omdat in de tekst wordt verwezen naar een koninklijk besluit dat ons niet ter kennis was gesteld bij de eerste lezing. Voor de tweede lezing hebben we dat koninklijk besluit wel gekregen, het advies van de Raad van State evenwel niet, maar goed, we hebben erover kunnen discussiëren.

De oorsprong van het wetsontwerp is natuurlijk gekend. Het gaat over een koopkrachtpremie. Een tijd geleden hebben we besproken dat enkele bedrijven ondanks verschillende crisissen uitzonderlijk grote winsten hadden geboekt. Men vond dat daarvan een extra koopkrachtpremie aan de werknemers moet kunnen worden uitbetaald in die gevallen.

Tot zover ben ik en is mijn partij mee, maar als wij de tekst op zich bekijken, dan zien we dat dit juridisch gezien vrij heikel is of kan zijn. Het advies van de Raad van State ligt er ook niet om: 19 bladzijden met een aantal pittige passages waarin enkele essentiële dingen hardop in vraag gesteld worden. Wij hebben die vragen ook gesteld in de commissie bij de bespreking van het wetsontwerp, maar de antwoorden die we hebben gekregen waren niet zo geruststellend.

Bij de tweede lezing zijn enkele bijkomende zaken naar boven gekomen waarop evenmin afdoende antwoord werd gegeven. Daarom wil ik hier nogmaals enkele vragen voorleggen. Bij de tweede lezing beschikten we namelijk wel over het koninklijk besluit dat uitvoering moet geven aan dit wetsontwerp. In dat koninklijk besluit

staan toch een aantal vreemde dingen die onlosmakelijk verbonden zijn met het wetsontwerp dat nu voorligt.

De oorsprong van de koopkrachtpremie heb ik geschetst. In het ontwerp en in het koninklijk besluit staat dat er voor die koopkrachtpremie op sectorniveau een cao kan worden afgesloten. De voorwaarde opdat die koopkrachtpremie in dat geval niet wordt geherkwalificeerd als loon voor de RSZ en dergelijke, is dat in die cao op sectorniveau een definitie wordt opgenomen van uitzonderlijk grote winsten of goede resultaten. Tot zover is dat ook duidelijk.

Er is nog een tweede mogelijkheid ingeschreven in het koninklijk besluit. Het is immers ook mogelijk een cao op ondernemingsniveau af te sluiten. Het is wel wat vreemd, want daarin moet zelfs geen definitie meer worden opgenomen van wat de uitzonderlijk grote winsten zijn. Die moeten er kennelijk ook niet zijn, aangezien enkel 'het goede resultaat' meegedeeld moet worden. Er is dus geen sprake meer van een definitie. Het is een beetje vreemd dat een cao op sectorniveau strenger wordt behandeld dan wanneer ze op ondernemingsniveau afgesloten wordt.

Ten derde, en nu wordt het wel heel erg vreemd, lezen we in de toelichting van het koninklijk besluit die ons is bezorgd voor de tweede lezing, dat de koopkrachtpremie ook kan worden onderhandeld in de overheidssector. Dat staat in de toelichting, dus niet in de tekst van het koninklijk besluit zelf. Dat is natuurlijk ook niet zonder belang.

Mijn eerste vraag is dus of het de bedoeling is dat de overheid een winstoogmerk heeft. De oorsprong van de koopkrachtpremie zijn immers uitzonderlijke winsten. Als het de bedoeling is dat de overheid een winstoogmerk heeft, is het dan zo dat de overheid uitzonderlijk grote winsten heeft geboekt tijdens de crisis?

Bij de federale overheid durf ik dat echter te betwisten. Collega Loones is hier aanwezig, ik denk dat het tekort 30 miljard euro is, dus dat kunnen we bezwaarlijk grote winsten noemen. Ik vind het dus een zeer vreemde passage in de toelichting van het koninklijk besluit.

Mijnheer de minister, ik wil dus van u weten hoe dat wel of niet moet worden begrepen. Is het de bedoeling om een koopkrachtpremie uit te betalen binnen de overheid, hoewel de overheidslonen niet eens onderworpen zijn aan de loonnormwet? Dat was wel een van de insteken van de koopkrachtpremie: de loonnorm omzeilen en een koopkrachtpremie uitbetalen. Maar dat was niet eens mogelijk bij de overheid. Het is dus vreemd dat dat in de toelichting staat.

Ik heb u deze vraag gesteld tijdens de bespreking in commissie, maar ik heb daarop geen duidelijk antwoord gekregen. Ik wil dus van u weten hoe dat nu eigenlijk in elkaar zit.

**16.02 Anja Vanrobaeys** (Vooruit): Mevrouw de voorzitter, collega's, het is daarnet al gezegd dat ondanks de crisis bepaalde bedrijven het bijzonder goed doen. Meer nog, zij gebruiken die crisis om hun prijzen op te voeren en daardoor meer winst te maken. Uiteraard zouden we liever het loonaandeel ten opzichte van het winstaandeel, dat al 20 jaar aan het scheefgroeien is, rechttrekken, maar Vooruit kiest dan toch voor een onmiddellijke oplossing die onmiddellijk de koopkracht van werknemers uit de bedrijven die bijzonder goed boeren, kan versterken.

De koopkrachtpremie die vandaag voorligt, laat werkgevers toe om de werknemers te belonen, om hen te laten delen in de winst. Als dit ontwerp straks gestemd is, kan het overleg daarover beginnen in de sectoren, in de ondernemingen. Ik herinner eraan dat de vorige keer 1,5 miljoen werknemers die coronapremie hebben ontvangen. Daardoor is de koopkracht toen echt wel versterkt.

Ik wens hier opnieuw mijn vertrouwen uit te spreken in het sociaal overleg, maar vooral in de vakbondsafgevaardigden die de premie op tafel zullen leggen zodat zij de premie voor hun werknemers kunnen binnenhalen in de bedrijven die bijzonder goed boeren.

**16.03 Minister Frank Vandenbroucke**: Collega's, het voorliggende wetsontwerp is belangrijk voor ons omdat het toelaat waar mogelijk de koopkracht van mensen te ondersteunen. Uit recente opiniepeilingen en wetenschappelijk onderzoek van de publieke opinie hebben we nogmaals geleerd hoe belangrijk het is de koopkracht van de mensen te ondersteunen. We moeten daarvoor alle ruimte creëren, rekening houdend met beperkingen omwille van de concurrentiekracht en eventuele economische problemen in de bedrijven. Deze

koopkrachtpremie zorgt daarvoor.

Mijnheer Anseeuw, dank u voor uw zorgvuldige lezing. Ik denk dat ik dit in de commissie reeds heb gezegd en dat u toen niet overtuigd was. Dat is uw goed recht. Ik zal herhalen wat ik toen heb gezegd en ik hoop dat ik dat zo accuraat mogelijk doe.

De basisvoorwaarden voor de toekenning van de koopkrachtpremie in een onderneming is dat het moet gaan om ondernemingen met goede resultaten. Die basisvoorwaarde voor de koopkrachtpremie is dezelfde als de basisvoorwaarde voor de coronapremie van twee jaar geleden. We hebben daar nu iets aan toegevoegd, namelijk dat in sectoren in een cao met betrekking tot deze koopkrachtpremie ook een definitie moet voorzien zijn van hoge winst in 2022 of uitzonderlijk hoge winst in 2022. De bedoeling is dat men op die manier op sectorniveau voor een strenge afbakening zorgt van ondernemingen in de sector die een verplichting uit de cao zouden moeten volgen en ondernemingen die deze verplichting niet zouden moeten volgen. Ik wil dat argument gewoon nog eens herhalen, mijnheer Anseeuw. Op het niveau van een individuele werkgever, in een individuele onderneming, is het basisprincipe het behalen van goede resultaten. De individuele werkgever in de individuele onderneming beslist vervolgens om zijn werknemers daar een deel van te geven via die premie.

Als men overleg heeft dat leidt tot een cao op sectorniveau, dan creëert men een verplichting voor alle ondernemingen. We beschermen ondernemingen die gevat zijn door een cao die op een hoger niveau tot stand komt door iets preciezer te zijn met betrekking tot de afbakening. De cao die op sectoraal niveau tot stand komt en voor alle individuele ondernemingen een verplichting inhoudt, moet duidelijk maken dat ondernemingen zich daaraan kunnen onttrekken onder afgebakende voorwaarden, namelijk op basis van een definitie van hoge winst of uitzonderlijk hoge winst in 2022.

Er zit dus logica in het feit dat we op het niveau van een sectorale cao, die voor talloze ondernemingen in de sector verplichtingen inhoudt, een strengere afbakening vragen dan wanneer een individuele werkgever deze beslissing zelf neemt voor zijn individuele bedrijf. De logica is wat mij betreft duidelijk en verdedigbaar.

U zei in de commissie dat u het vreemd vindt dat de overheid daar ook onder valt. Dat is inderdaad zo. Dit beleid is tot stand gekomen in aansluiting op sociaal overleg binnen de private sectoren. Het eerste doel is om in de private sectoren de mogelijkheid te scheppen om werknemers een graantje te laten meepikken van de verhoging van de welvaart in hun sector. In dat geval denkt men logischerwijze ook aan resultatenrekeningen en hoge winsten. Wij zouden het echter vreemd vinden om de publieke sector a priori uit te sluiten. De publieke sector werkt niet met resultatenrekeningen en heeft niet te maken met een loonnorm. Dat speelt daar inderdaad niet. Los daarvan overheidsbedrijven a priori uitsluiten, vonden wij echter ook vreemd. Dat hebben we dus niet willen doen. Lokale besturen, besturen op een hoger niveau, overheidsbedrijven en overheidsinstellingen die deze premie zouden willen hanteren als instrument voor koopkrachtondersteuning, kunnen dat doen. Het is dan aan het bestuur zelf om voor zichzelf uit te maken of zijn begrotingssituatie dit toelaat. Dat is een beetje mutatis mutandis dezelfde regel van goed huisvaderschap als voor een individuele ondernemer, maar men redeneert natuurlijk niet in termen van winst.

Mijnheer Anseeuw, ik heb u ook gezegd dat de federale regering dat niet van plan is. Ik wil daarover ook geen misverstand laten bestaan. We hebben geen plan in die richting en we hebben daar de middelen niet voor. We willen het evenwel ook niet per se uitsluiten.

Van de bijna 500 miljoen euro coronapremie in de vorige ronde, waar we heel blij mee zijn, is overigens slechts een zeer kleine fractie, namelijk 5,9 miljoen euro, toegekend in de publieke sector. Er werd 4,3 miljoen euro toegekend in overheidsbedrijven, zowel federale als regionale, 1,2 miljoen euro werd toegekend door lokale besturen en dan was er nog een heel klein bedrag in andere overheidsbedrijven. Met andere woorden, ook wanneer men niet onder de loonnorm valt, zou het mogelijk zijn om het instrument te gebruiken.

Federale autonome overheidsbedrijven zoals bpost, Proximus, de NMBS en skeyes, zij die onder de wet van 1992 vallen, vallen wel onder de loonnorm. Het is dus niet onlogisch om ze mee te nemen. Zelfs een overheidsinstelling die niet onder de loonnorm valt, zullen we niet verbieden om koopkrachtondersteuning te bieden. Dat is een heel klein beetje gebeurd bij de vorige coronapremie. We willen dat dus niet onmogelijk maken, maar de federale regering heeft, voor alle duidelijkheid, die ruimte niet voor het federaal openbaar ambt en is dat ook niet van plan.

Ik hoop dat dit een antwoord biedt op uw vragen, ook als u het niet bevredigend vindt. Ik mag echter hopen dat uw fractie toch ondersteunt dat werknemers in ons land waar mogelijk ook op dit ogenblik koopkrachtondersteuning moeten kunnen genieten.

**16.04 Björn Anseeuw (N-VA):** Mijnheer de minister, dank u voor uw antwoord. Het was omstandiger dan wat ik in de commissie te horen kreeg, dus het was bijzonder nuttig om de vraag opnieuw te stellen.

Er rest mij nog één vraag. Er is een wettelijke basis nodig om zo'n premie toe te kennen. Of men in de openbare of de publieke sector werkt, maakt daarbij niet uit. Zou dit niet nodig zijn, dan zou het wetsontwerp vandaag ook niet op de agenda staan. Volstaat dit dan als wettelijke basis voor de overheidssector, bijvoorbeeld voor lokale besturen, om zo'n premie uit te betalen? Eigenlijk wordt alleen in de toelichting vermeld dat de openbare sector zo'n premie kan uitbetalen, niet in het koninklijk besluit zelf. Ik ben geen jurist, maar met het oog op rechtszekerheid vind ik het vreemd dat dit enkel in de toelichting bij een koninklijk besluit wordt vermeld. Daar moeten alle openbare besturen het dan maar mee doen. Komt er nog een aparte wettelijke basis voor die koopkrachtpremie in de openbare sector, of volstaat het daar een notie van te maken in de toelichting bij een koninklijk besluit?

**16.05 Nadia Moscufo (PVDA-PTB):** Pour ma part, je vous présente mes excuses pour avoir raté le début de votre exposé.

Ayant eu l'occasion d'en discuter au moins à deux reprises en commission, je serai brève. Tout d'abord, nous sommes contents de pouvoir voter ce projet de loi parce que le fait que les organisations syndicales pourront négocier une prime là où c'est possible, ce n'est pas rien. Nous voulons souligner l'importance de ce vote ce soir.

Monsieur le ministre, vous le savez, nous essayons de grosses critiques car si la prime existe, c'est parce que ce gouvernement a décidé de bloquer les salaires à 0 % pour les deux prochaines années, ceux des travailleurs et non pas ceux des CEO et des actionnaires qui, eux, ont vu leurs revenus exploser.

Cette décision qui n'était vraiment pas la bonne a incité les travailleurs à poursuivre la lutte et c'est grâce à celle-ci que l'on a pu imposer à la Vivaldi l'autorisation de cette prime.

J'encourage les syndicats partout où ils le peuvent à arracher cette petite bouée d'oxygène. Ils trouveront le PTB à leurs côtés pour continuer à combattre et pour revoir cette loi de 1996 qui empêche la liberté syndicale afin de négocier une marge salariale digne de ce nom.

**16.06 Minister Frank Vandenbroucke:** Ik dank mevrouw Moscufo voor haar betoog, maar ik zal niet terugkomen op het bredere debat.

Voor mijnheer Anseeuw wil ik bevestigen dat de techniek voor de koopkrachtpremie die omschreven wordt in het KB en waaraan specifieke fiscale en sociale regels gehecht zijn, openstaat voor de private en openbare sector. Dat wordt ook uitgelegd in de toelichting. We leggen zo geen wettelijke basis om een bestuur te verplichten om iets te doen. Het bestuur moet daar met respect voor alle geldende regels beslissingen over nemen.

Ik ben blij dat de vraag gesteld is. Het feit dat ik dat hier bevestig, onderstreept dat nog eens extra en schept ter zake ook zekerheid.

**16.07 Björn Anseeuw (N-VA):** Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil u wel geloven, maar ik vind het nog steeds vreemd dat het met betrekking tot de overheidssector slechts heel summier en alleen in de toelichting wordt vermeld, terwijl het voor de private sector bijzonder goed en grondig wordt geregeld in het koninklijk besluit zelf en in het wetsontwerp. Als het gaat over een stevige juridische basis, die stand kan houden, vind ik dat u met dit werk bijzonder weinig rechtszekerheid geeft aan die overheidssector om zo'n koopkrachtpremie uit te betalen. U garandeert geen rechtszekerheid in voorliggende teksten voor die openbare sector.

U zei inderdaad in de commissie dat het niet de bedoeling was om zo'n premie uit te betalen in de

overheidssector, maar dat het bijna sluiks wordt vermeld in de toelichting van een koninklijk besluit. Ik vind dat u daarover eerlijk moet zijn. En dus geloof ik niet dat u hier de ware toedracht hebt gedeeld met ons over waarom die notie in de toelichting van het koninklijk besluit is opgenomen, want juridisch is dit zeer wankel werk van de regering.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)  
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.  
De algemene bespreking is gesloten.

### ***Discussion des articles*** ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.  
(Rgt 85, 4) **(3261/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3261/3)**

Le projet de loi compte 9 articles.  
Het wetsontwerp telt 9 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.  
Er werden geen amendementen ingediend.

*Les articles 1 à 9 sont adoptés article par article.*  
*De artikelen 1 tot 9 worden artikel per artikel aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.  
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

### **17** **Prise en considération de propositions** **17** **Inoverwegingneming van voorstellen**

Vous avez pris connaissance dans l'ordre du jour qui vous a été distribué de la liste des propositions dont la prise en considération est demandée.  
In de laatst rondgedeelde agenda komt een lijst van voorstellen voor waarvan de inoverwegingneming is gevraagd.

S'il n'y a pas d'observations à ce sujet, je considère la prise en considération de ces propositions comme acquise. Je renvoie les propositions aux commissions compétentes conformément au Règlement. (art. 75, n° 5, Rgt)

Indien er geen bezwaar is, beschouw ik de inoverwegingneming van deze voorstellen als aangenomen. Overeenkomstig het Reglement worden die voorstellen naar de bevoegde commissies verzonden. (art. 75, nr. 5, Rgt)

Pas d'observation? (*Non*)  
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)  
Aldus wordt besloten.

### **Demande d'urgence** **Urgentieverzoek**

**17.01** **Peter De Roover** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, collega's, ik mag hopen dat wij allen of de meeste leden met stijgende verbazing de nieuwsgaring hebben vastgesteld over allerlei gedoe rond ons statuut.

In het verleden zijn er regels over onze pensioenregeling tot stand gekomen die aanleiding hebben gegeven tot heel veel discussies, die niet allemaal onterecht zijn. In die aangelegenheid moeten wij bijzonder kritisch zijn voor onszelf, teneinde het vertrouwen in dit Huis en in ons ambt op niveau te houden. De publieke opinie heeft daar erg veel vragen bij.

Wij stellen vast dat het oplossen van dat probleem blijkbaar enige tijd vergt en dat ter zake niet altijd een hoog tempo aan de dag wordt gelegd.

Het wetsvoorstel nr. 3361 dat de heer Van der Donckt en ikzelf namens onze fractie hebben ingediend, wil in die discussie enig tempo brengen en wil een deugdelijke en afdoende oplossing voor het probleem brengen.

Ik zal hier niet beweren dat wij het probleem daarmee ten volle zullen oplossen, hoewel wij van mening zijn dat zulks wel het geval is. Wij willen het echter heel graag ter discussie stellen. Wij staan zeker open voor verbeteringen. Ik vraag en wij vragen ook dat de Raad van State zich over het voorstel zou buigen, zodat wij snel en afdoende de problematiek van de pensioneringen van dit Huis en van de leden van dit Huis kunnen oplossen.

Dit is geen zaak van meerderheid of oppositie en heeft eigenlijk niets te maken met de regering. Dit is een parlementaire aangelegenheid. Ik meen dat iedereen het erover eens is, los van de manier waarop men het wil oplossen, dat dit een urgente aangelegenheid is. Los van hoe u erover denkt, collega's, los van de amenderingen, waarbij wij openstaan voor elke verbetering of aanpassing, los van uw benadering, meen ik dat wij deze zaak urgent in dit Huis moeten behandelen.

Vandaar onze vraag tot urgentie voor dit wetsvoorstel dat ertoe strekt definitief – mag ik hopen – een fatsoenlijke pensioenregeling, die vergelijkbaar is met die van de andere burgers van dit land, uit te werken.

Ik dank u voor uw steun.

La **présidente**: Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.  
Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

*L'urgence est rejetée par assis et levé.  
De urgentie wordt verworpen bij zitten en opstaan.*

## Votes nominatifs

### Naamstemmingen

**17.02 Catherine Fonck** (Les Engagés): Madame la présidente, nous allons assurer différents pairages. Pour Els Van Hoof qui est en mission, Georges Dallemagne assurera le pairage. Pour Tim Vandenput, qui est aussi en mission, c'est Josy Arens qui assurera le pairage. Pour Nahima Lanjri, également retenue à Anvers, c'est moi-même qui assurerai le pairage.

**17.03 Peter De Roover** (N-VA): Wij hebben een aantal vragen tot pairage gekregen, niet van de heer Calvo, hoewel die afwezig is. Dat had misschien met het vorige verzoek tot urgentie te maken, ik weet het niet. De heer Senesael is om medische redenen verhinderd. Wim Van der Donckt zal zijn stemgedrag daarop aanpassen. Mevrouw Platteau is ook om medische redenen verhinderd. Sigrid Goethals zal haar stemgedrag daarop aanpassen. De heer De Maegd zit voor de Kamer in het buitenland. Mevrouw Yngvild Ingels zal haar stemgedrag daarop aanpassen.

**17.04 Sofie Merckx** (PVDA-PTB): Madame la présidente, nous avons été informés que Mme Özen Özlem était en mission. C'est donc M. Roberto D'Amico qui pairera avec elle.

La **présidente**: Dont acte.

**18** Motions déposées en conclusion de l'interpellation de Mme Barbara Pas sur "Les contrats conclus par l'ONSS avec des entreprises faisant l'objet d'enquêtes judiciaires" (n° 402)

**18** Moties ingediend tot besluit van de interpellatie van mevrouw Barbara Pas over "De contracten van de RSZ met firma's waarnaar gerechtelijke onderzoeken lopen" (nr. 402)

Cette interpellation a été développée en réunion publique de la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions du 10 mai 2023.

Deze interpellatie werd gehouden in de openbare vergadering van de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van 10 mei 2023.

Deux motions ont été déposées (MOT n° 402/1):

- une motion de recommandation a été déposée par Mme Barbara Pas;

- une motion pure et simple a été déposée par Mme Anja Vanrobaeys.

Twee moties werden ingediend (MOT nr. 402/1):

- een motie van aanbeveling werd ingediend door mevrouw Barbara Pas;

- een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Anja Vanrobaeys.

La motion pure et simple ayant la priorité de droit, je mets cette motion aux voix.

Daar de eenvoudige motie van rechtswege voorrang heeft, breng ik deze motie in stemming.

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Début du vote / Begin van de stemming.

Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote? / Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken?

Fin du vote / Einde van de stemming.

Résultat du vote / Uitslag van de stemming.

|                          |     |             |
|--------------------------|-----|-------------|
| <i>(Stemming/vote 1)</i> |     |             |
| Ja                       | 73  | Oui         |
| Nee                      | 26  | Non         |
| Onthoudingen             | 23  | Abstentions |
| Totaal                   | 122 | Total       |

La motion pure et simple est adoptée. Par conséquent, la motion de recommandation est caduque.

De eenvoudige motie is aangenomen. Bijgevolg vervalt de motie van aanbeveling.

Raison d'abstention? (*Non*)

Reden van onthouding? (*Nee*)

*(M. Gilles Vanden Burre a voté comme son groupe.)*

**19** Proposition de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, en ce qui concerne la composition du Conseil disciplinaire de la commission de régulation de l'électricité et du gaz (3256/3)

**19** Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, wat de samenstelling van de Tuchtraad van de commissie voor de regulering van de elektriciteit en het gas betreft (3256/3)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

|                          |     |             |
|--------------------------|-----|-------------|
| <i>(Stemming/vote 2)</i> |     |             |
| Ja                       | 122 | Oui         |
| Nee                      | 0   | Non         |
| Onthoudingen             | 0   | Abstentions |
| Totaal                   | 122 | Total       |

En conséquence, la Chambre adopte la proposition de loi. Elle sera soumise en tant que projet de loi à la sanction royale. **(3256/4)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsvoorstel aan. Het zal als wetsontwerp aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(3256/4)**

**20** **Projet de loi relatif à l'accès aux ressources génétiques et au partage juste et équitable des avantages découlant de leur utilisation et modifiant la loi organique du 27 décembre 1990 créant des fonds budgétaires (3278/3)**

**20** **Wetsontwerp betreffende de toegang tot de genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit hun gebruik en tot wijziging aan de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen (3278/3)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

|                          |     |             |
|--------------------------|-----|-------------|
| <i>(Stemming/vote 3)</i> |     |             |
| Ja                       | 111 | Oui         |
| Nee                      | 1   | Non         |
| Onthoudingen             | 11  | Abstentions |
| Totaal                   | 123 | Total       |

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(3278/4)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(3278/4)**

Raison d'abstention? *(Non)*

Reden van onthouding? *(Nee)*

**21** **Proposition de résolution relative à l'insertion de l'interdiction d'importation de diamants russes dans la liste des sanctions européennes contre la Fédération de Russie (nouvel intitulé) (3141/6)**

**21** **Voorstel van resolutie betreffende de opname van het verbod van import van Russische diamant op de Europese sanctielijst tegen de Russische Federatie (nieuw opschrift) (3141/6)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

|                          |     |             |
|--------------------------|-----|-------------|
| <i>(Stemming/vote 4)</i> |     |             |
| Ja                       | 125 | Oui         |
| Nee                      | 0   | Non         |
| Onthoudingen             | 0   | Abstentions |
| Totaal                   | 125 | Total       |

En conséquence, la Chambre adopte la proposition de résolution. Il en sera donné connaissance au gouvernement. **(3141/7)**

Bijgevolg neemt de Kamer het voorstel van resolutie aan. Het zal ter kennis van de regering worden gebracht. **(3141/7)**

**22** **Projet de loi domaniale (3275/3)**

**22** **Ontwerp van domaniale wet (3275/3)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

|                          |     |             |
|--------------------------|-----|-------------|
| <i>(Stemming/vote 5)</i> |     |             |
| Ja                       | 98  | Oui         |
| Nee                      | 0   | Non         |
| Onthoudingen             | 27  | Abstentions |
| Totaal                   | 125 | Total       |

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(3275/4)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(3275/4)**

Raison d'abstention? *(Non)*

Reden van onthouding? *(Nee)*

**23** **Projet de loi portant des mesures en matière de négociation salariale pour la période 2023-2024 (3261/3)**

**23** **Wetsontwerp houdende maatregelen inzake het loonoverleg voor de periode 2023-2024 (3261/3)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

|                          |     |             |
|--------------------------|-----|-------------|
| <i>(Stemming/vote 6)</i> |     |             |
| Ja                       | 102 | Oui         |
| Nee                      | 19  | Non         |
| Onthoudingen             | 3   | Abstentions |
| Totaal                   | 124 | Total       |

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(3261/6)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(3261/6)**

**24** **Adoption de l'ordre du jour**

**24** **Goedkeuring van de agenda**

Nous devons procéder à l'approbation de l'ordre du jour de la séance de la semaine prochaine.

Wij moeten overgaan tot de goedkeuring van de agenda voor de vergadering van volgende week.

Y a-t-il une observation à ce sujet? *(Non)*

Zijn er dienaangaande opmerkingen? (*Nee*)

En conséquence, l'ordre du jour est adopté.  
Bijgevolg is de agenda aangenomen.

La séance est levée. Prochaine séance le jeudi 25 mai 2023 à 14 h 15.  
De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering donderdag 25 mei 2023 om 14.15 uur.

*La séance est levée à 17 h 22.*  
*De vergadering wordt gesloten om 17.22 uur.*

*L'annexe est reprise dans une brochure  
séparée, portant le numéro CRIV 55 PLEN 243  
annexe.*

*De bijlage is opgenomen in een aparte brochure  
met nummer CRIV 55 PLEN 243 bijlage.*

**DETAIL DES VOTES NOMINATIFS****DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN**

Vote nominatif - Naamstemming: 001

|     |     |    |
|-----|-----|----|
| Oui | 073 | Ja |
|-----|-----|----|

Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacqueline Daniel, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chantelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Chanson Julie, Cogolati Samuel, Cornet Cécile, Creemers Barbara, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, Demon Franky, Depraetere Melissa, De Smet François, De Vriendt Wouter, Dewael Patrick, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Liekens Goedeke, Marghem Marie-Christine, Mariage Louis, Matz Vanessa, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Prévot Patrick, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Segers Ben, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Van Hecke Stefaan, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Non | 026 | Nee |
|-----|-----|-----|

Colebunders Gaby, Creyelman Steven, Daems Greet, Depoortere Ortwin, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Pas Barbara, Ponthier Annick, Ravys Kurt, Samyn Ellen, Snelpe Dominiek, Troosters Frank, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

|             |     |              |
|-------------|-----|--------------|
| Abstentions | 023 | Onthoudingen |
|-------------|-----|--------------|

Anseeuw Björn, Claes Mieke, D'Amico Roberto, Dedeker Jean-Marie, Depoorter Kathleen, De Roover Peter, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Francken Theo, Freilich Michael, Gijbels Frieda, Goethals Sigrid, Houtmeyers Katrien, Ingels Yngvild, Loones Sander, Metsu Koen, Raskin Wouter, Roggeman Tomas, Safai Darya, Van Bossuyt Anneleen, Van der Donck Wim, Van Peel Valerie, Van Vaerenbergh Kristien

Vote nominatif - Naamstemming: 002

|     |     |    |
|-----|-----|----|
| Oui | 122 | Ja |
|-----|-----|----|

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacqueline Daniel, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chantelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Chanson Julie, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Cornet Cécile, Creemers Barbara, Creyelman Steven, Daems Greet, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedeker Jean-Marie, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, Demon Franky, Depoorter Kathleen, Depoortere Ortwin, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, Dewael Patrick, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Fonck Catherine, Francken Theo, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Mariage Louis, Matz Vanessa, Merckx Sofie, Mertens Peter, Metsu Koen, Moscufo Nadia,

Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Ponthier Annick, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Segers Ben, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Van der Donckt Wim, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyckt Kris, Verhaert Marianne, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Non | 000 | Nee |
|-----|-----|-----|

|             |     |              |
|-------------|-----|--------------|
| Abstentions | 000 | Onthoudingen |
|-------------|-----|--------------|

Vote nominatif - Naamstemming: 003

|     |     |    |
|-----|-----|----|
| Oui | 111 | Ja |
|-----|-----|----|

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquellaine Daniel, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Chanson Julie, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Cornet Cécile, Creemers Barbara, Creyelman Steven, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedeker Jean-Marie, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, Demon Franky, Depoorter Kathleen, Depoortere Ortwin, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, Dewael Patrick, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Francken Theo, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lachaert Egbert, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Mariage Louis, Matz Vanessa, Metsu Koen, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Ponthier Annick, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Segers Ben, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Van der Donckt Wim, Van Hecke Stefaan, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyckt Kris, Verhaert Marianne, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Non | 001 | Nee |
|-----|-----|-----|

Beke Wouter

|             |     |              |
|-------------|-----|--------------|
| Abstentions | 011 | Onthoudingen |
|-------------|-----|--------------|

Colebunders Gaby, Daems Greet, D'Amico Roberto, De Vuyst Steven, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Van Hees Marco, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

Vote nominatif - Naamstemming: 004

|     |     |    |
|-----|-----|----|
| Oui | 125 | Ja |
|-----|-----|----|

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquellaine Daniel, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Chanson Julie, Claes

Mieke, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Cornet Cécile, Creemers Barbara, Creyelman Steven, Daems Greet, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, Demon Franky, Depoorter Kathleen, Depoortere Ortwin, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, Dewael Patrick, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Francken Theo, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lachaert Egbert, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Mariage Louis, Matz Vanessa, Merckx Sofie, Mertens Peter, Metsu Koen, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Ponthier Annick, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Segers Ben, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Van der Donckt Wim, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Non | 000 | Nee |
|-----|-----|-----|

|             |     |              |
|-------------|-----|--------------|
| Abstentions | 000 | Onthoudingen |
|-------------|-----|--------------|

Vote nominatif - Naamstemming: 005

|     |     |    |
|-----|-----|----|
| Oui | 098 | Ja |
|-----|-----|----|

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Chanson Julie, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Cornet Cécile, Creemers Barbara, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, Demon Franky, Depoorter Kathleen, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, Dewael Patrick, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Francken Theo, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lachaert Egbert, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Mariage Louis, Matz Vanessa, Metsu Koen, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Segers Ben, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Van der Donckt Wim, Van Hecke Stefaan, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Non | 000 | Nee |
|-----|-----|-----|

|             |     |              |
|-------------|-----|--------------|
| Abstentions | 027 | Onthoudingen |
|-------------|-----|--------------|

Colebunders Gaby, Creyelman Steven, Daems Greet, D'Amico Roberto, Depoortere Ortwin, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Pas Barbara, Ponthier Annick, Ravyts

Kurt, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

Vote nominatif - Naamstemming: 006

|     |     |    |
|-----|-----|----|
| Oui | 102 | Ja |
|-----|-----|----|

Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Beke Wouter, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Chanson Julie, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Cornet Cécile, Creemers Barbara, Creyelman Steven, Daems Greet, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Defossé Guillaume, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, Demon Franky, Depoortere Ortwin, Depraetere Melissa, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, Dewael Patrick, Dewulf Nathalie, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gilissen Erik, Goffin Philippe, Hanus Mélissa, Hedeboom Raoul, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kitir Meryame, Laaouej Ahmed, Lachaert Egbert, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Marghem Marie-Christine, Mariage Louis, Matz Vanessa, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Ponthier Annick, Prévot Patrick, Ravyts Kurt, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Samyn Ellen, Segers Ben, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Thiébaud Eric, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Non | 019 | Nee |
|-----|-----|-----|

Anseeuw Björn, Claes Mieke, Dedecker Jean-Marie, Depoorter Kathleen, De Roover Peter, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Francken Theo, Freilich Michael, Gijbels Frieda, Houtmeyers Katrien, Loones Sander, Metsu Koen, Raskin Wouter, Roggeman Tomas, Safai Darya, Van Bossuyt Anneleen, Van Peel Valerie, Van Vaerenbergh Kristien

|             |     |              |
|-------------|-----|--------------|
| Abstentions | 003 | Onthoudingen |
|-------------|-----|--------------|

Goethals Sigrid, Ingels Yngvild, Van der Donckt Wim